

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

Výročník • 11/2014

Dialóg mladých:
MLADÍ A BEZMOCNÍ?

SAMOSTATNE – SPOLOČNE

Počúvajte Rádio7 na frekvenciách

103,6 MHz v Bratislave

107,4 MHz v Novom Meste nad Váhom

107,7 MHz v Banskej Bystrici

Na celom území SR cez satelit **Astra 3B** alebo cez internet na **www.radio7.sk**

Vysielame modernú kresťanskú hudbu od domácich i zahraničných interpretov, krátke duchovné povzbudenie, poradenské a diskusné relácie, informácie o dianí vo svete i cirkvi a mnoho iného.

Rádio7 je mediálnym projektom občianskeho združenia TWR media so sídlom:

Banšelova 17, Bratislava

tel.: 02 / 43 41 19 11

č. účtu: 2629010483/1100

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie!

rádio

Mediálny partner Dialógu

O B S A H

NÁVRATY III Viera Ciesarová	4
FÓRUM	5
PRI ŠÁLKE... s Ivanom Panenkom	6
DUCHOVNÝ BOJ Július Stupka	10
SAMOSTATNE - SPOLOČNE	12
Z PODVEČERA DO ZBORU Jana Camara	20
ZÁPISKY VOJENSKÉHO DUCHOVNÉHO kpt. Marián Bodolló	23
KTO HÁDŽE KOCKY? Štefan Markuš	26
DIALÓG MLADÝCH Mladí a bezmocní?	27

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1112

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrík, Bohuslav Piatko, Rastislav Šteško **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko, bpiatko@internet.sk **Redakcia:** Ľuboslava Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara Turčíková (Žilina), Gabriel Gajdos (webmajster), e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk **Dizajn a grafické spracovanie:** Martin Piatko

Sídlo vydavateľa, adresa redakcie: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43,

č. tel.: 02 207 11 468 e-mail: svatava@internet.sk, web: www.mediasvatava.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 15. 11. 2012 **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: Foto: Ľubo Bechný – Jeseň v Mošovskom parku

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

Zomrel ti brat...

Je piatok večer. Zvoní telefón a manželka s pokojným hlasom prijíma hovor. ... „Čože???“ Z tej otázky nám všetkým ostatným, ktorí sme ju počuli bolo jasné, že sa niečo stalo, niečo veľmi vážne.

„Zomrel ti brat.“

Ticho, ktoré nastalo, naštartovalo tok myšlienok, ktorý sa valil veľmi intenzívne celý týždeň až do pohrebu a až do dnešných dní mi pripomína, akú dôležitú stopu tu môj brat zanechal.

„Jedni druhých bremená neste a tak naplňte zákon Kristov.“

Bol rovnaký doma, v práci, v cirkvi.

Čo cítil, čo si myslel, to robil.

Jeho trojica – duša, duch a telo si neprotirečili.

Vzorom mu bola Kristova láska, ktorú do sveta kričal skutkami, takmer bez slov.

Smrť je dôležitou súčasťou života.

Pre toho kto zomrel, pre tých, ktorí zostali. Pre všetkých je to príležitosť stretnúť sa s Kristom.

Vidieť stopu Kristovej lásky v človekom zanechaných šľapajach je povzbudzujúci zážitok. Nie, viac.

Je to burcujúca skúsenosť.

Smrť je dôležitou súčasťou môjho života.

Smrť je brána, ktorá mi otvára oči. Až po smrti môžem stretnúť Krista zoči-voči.

Až po smrti môjho tvrdého srdca môžem vidieť v nepriateľovi človeka, v bratovi Krista.

Prečo sa jej toľko bránim? Bojím sa neznámeho, bojím sa bolesti, bojím sa, že stratím seba.

Opak je pravdou.

„Vezmi svoj kríž a nasleduj ma...“

Z nepochopiteľných dôvodov radi zostávame zatvorení v cele svojich predstáv, kde nám vlastný kríž zavadzia, bráni nám ľahnúť si, prekáža pri snahe postaviť sa.

Zomrieť je ochota otvoriť dvere našej cely predstáv, za ktorými stojí Kristus a klope. Vyraziť po úzkej, ale zmysluplnej ceste za Kristom s vlastným krížom je vzrušujúci zážitok.

1. Nevieť, čo bude zajtra, ale viem, že to je v Božej ruke. Či?

2. Nadieme, čo bude zajtra a nútime Boha, aby nám to odobril.

O prvom tušíme, že je dobré, druhé robíme, lebo predsa len...

Nechť zomrieť naše predstavy a otvoriť sa Božej realite si vyžaduje odvahu a skutočnú vieru, vieru v Boha, vieru v Kristovu prítomnú lásku, vieru v závan Ducha.

Stať sa nástrojom v Božej ruke, alebo Boha používať ako nástroj.

Kristus zomrel. Nemusel. Odovzdal sa do Otcovej ruky.

Kristus vstal z mŕtvych. Musel. Pretože to Otec tak chcel.

Boj vo svojom vnútri prehrávam, ale nevzdávam. Nie je zmyslom byť víťazom vo vlastných očiach, či v očiach divákov, zmyslom je byť víťazom v očiach Božích. Zasa vstať a vykročiť má väčšiu cenu, ako pyšný beh „bezchybných“.

Pozývam Vás na vzrušujúcu cestu za Kristom.

Smrťou strácame čierne, alebo ružové okuliare a nadobúdame Božiu optiku pri pohľade na seba aj na okolitý svet. A to stojí za to.

Staňme sa Felixom Baumgartnerom, ktorý nabral odvahu vyskočiť. Dôveroval len technike a výpočtom a riskoval, že sa zabije.

Vyskočiť zo svojej cely a letieť v Božej ruke nám nedáva istotu v dočasné pomôcky a barličky, ale dáva istotu, že to večné, čo je v nás a okolo nás, môže už tu na zemi naznačiť svoju budúcu večnú krásu.

„Ak zrno pšeničné, ktoré padlo do zeme, neodumrie, ostane samo, ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu“ (Jn 12, 24)

**TOMÁŠ
KOMRSKA**
(Pracuje ako
montážnik
vo firme, ktorá
výrába a pre-
dáva dvere
pre interiéry,
CB Bratislava)

NAPÍSAĽI STE NÁM

www.mediasvatava.sk / bpiatko@internet.sk

NÁVRATY III

Moje vnúčatá Martinko a Kristínka si kládli po maturite otázku: Kam ďalej, aký si zvolíš smer, školu? Zasadli spoločne s rodičmi a radili sa. Ja som bola náhodou tiež pri tom. Hľadali na internete, v propagačných materiáloch, informovali sa na kompetentných miestach... Zvažovali a vybrali si obidvaja matematiku. V nej aj pokračujú.

Mnohí študenti odchádzajú pracovať do zahraničia. Keď sú šikovní, nestratia sa. Svet je otvorený pre každého, kto na to má.

Ja som sa nemohla ubrániť spomienkam na časy minulé, kedy náš mladší syn Pavel, ich otec, skončil základnú školu a my rodičia sme nevedeli, čo ďalej. On bol síce slušný chlapec, dobre sa učil, ale mal jeden „neodpustiteľný hriech“. Jeho otec, kazateľ a neskôr aj predseda Cirkvi bratskej na Slovensku, bol najväčšou prekážkou a dôvodom na ponížovanie celej rodiny. No naši synovia sa nemuseli za neho hanbiť. Práve naopak! Mať takého otca, ako mali oni, to bola česť i výsada! Pavla sa nám napokon pomocou dobrých priateľov podarilo dostať na chemickú priemyslovku. Chceli sme, aby mal praktickú školu, aby sa mal možnosť po jej skončení zamestnať.

Pavel účinkoval v cirkevnom spevokole. Spievalo sa i na pohreboch, preto sa kvôli tomu často vypýtal zo školy. Raz mu zomrela teta, potom ujo, atď... triedna sa nestačila čudovať, ako tá naša rodina vymiera. Dala si predvolať rodičov. Prišla som a zopakovala mi to. Ja som jej všetko otvorene vysvetlila. Prijala to s porozumením. Priznala sa, že aj ona verí v Pána Boha. Pavlovi dôverovala a poradila mi, aby sa inokedy vypýtal medzi štyrmi očami. Vraj ho pustí, ale musí hovoriť pravdu. Takéto aktivity sa museli prísne tajiť, hoci na tom nebolo nič zlé. Inak by hrozilo vylúčenie zo školy. A tak Pavel aj naďalej, pod ochranou Najvyššieho a triednej profesorky spevom vypevával zosnulých na poslednej ceste. Skočil strednú ba aj vysokú. Tam objavil svoju lásku, spolužiačku Zuzku. Vzali sa, majú štyri deti a žijú šťastne až doteraz.

Načo privolať tieto ťaživé spomienky? Má to ešte zmysel? Čo bolo, bolo a je preč! Chvála Bohu! Veď takých rodín ako naša boli tisíce, milióny ľudí. Tí všetci prešli peklom už tu na zemi a nesťažujú sa. Nesťažujeme sa ani my, len konštatujeme, že tak bolo, ale nemusi byť v budúcnosti. Záleží to od každého z nás.

Viera Ciesarová, Bratislava

DIALÓG na rok 2013

ĎAKUJEME
že DIALÓG si našiel miesto vo vašich zboroch i rodinách

TEŠI NÁS
že DIALÓG zaujal aj vás, ktorí si ho požičiavate

NEPOMÔŽE
DIALÓGU, ak chce prežiť, keď si ho požičiavate

POMÔŽE
DIALÓGU, keď si ho na rok 2013 objednáte

OBJEDNÁVKY
u zborových
distribútorov,
alebo priamo v redakcii.

REAGUJETE

AD: Registrované partnerstvá (Dialóg 6–7/2012)

Vaše diskusie sa mi veľmi páčia. Idú ku koreňu problému. Osobne si myslím, že p. Backstuber neporozumel posolstvu Biblie, keď hovorí že sú možné rôzne interpretácie... Mňa ešte okolo tohoto problému zaujíma (aj mimo kontextu článku), ako majú homosexuáli odolávať svojej orientácii. Moje chápanie Biblie je, že Pán ich môže od tejto choroby, náklonnosti oslobodiť. Ale nedeje sa tak a ak, tak asi v minimálne. Otázka prečo? A teda, ak aj kresťanovi ostane takáto orientácia ako má žiť? Núka sa mi jedna odpoveď. Má to obetovať Pánovi ako svoj kríž v tomto živote. Ale, je to asi zložitejšie.

Milan Belák,

Krestanské médiá, Bratislava

AD: Pri šálke s O. Garajom, Dialóg 10/2012

Prečítal som si zo záujmom rozhovor s Ondrejom Garajom. Chcel by som sa pristiaviť pri niektorých konštatovaniach a záveroch, alebo názoroch. Robím tak v dobrej viere, že text rozhovoru autorizoval, že teda to, čo vyjadril v zapísanom texte bolo myslené tak, ako sme to čítali. (Posledná veta nie je myslená ironicky, má iba vecný rozmer.) A nie je mojím cieľom ani vytrhávať slová z kontextu rozhovoru, ale nedá mi na niektoré veci nereagovať.

Ondreja Garaja si vážim, predovšetkým pre jeho priamosť, čo na srdci – to na jazyku. Jeho schopnosť formulovať veci nie vždy tradičným a nie pre každého príjemným spôsobom nie je novinkou pre tých, ktorí ho poznajú. Vo svojich vstupoch v tomto rozhovore sa dotkol niektorých vecí, ktoré, podobne ako mince majú vždy dve strany. Z rozhovoru v podaní Ondreja to vyzerá, akoby tie mince mali iba jednu stranu, tú, ktorú vidí práve on.

Prvá taká všeobecná poznámka je, že nerozumiem celkom tomu, prečo svoje odkazy, v ktorých popisuje (a aj) „vyučuje“, ako by sa mala Cirkev bratská správať, reagovať, postupovať, formuluje tak, ako

keby on osobne stál mimo diania Cirkvi bratskej.

Triedenie problémov, alebo ako to nazval – chýb nie je podľa môjho názoru vyvážené. A je to o to závažnejšie, lebo Ondrej bol viacej rokov členom staršovstva levického zboru CB, aj Rady CB, teda orgánov, ktoré majú a musia rozhodnúť. Chyby vznikajú všade, kde sa niečo robí, kde sa o niečom rozhoduje. Ale tvrdiť, že vedenie cirkvi má riešiť to, či nás „hľadajúci človek“ vníma ako pozitívne spoločenstvo, alebo „sektičku“ je skôr mediálne kliše, ako realita. Hľadajúci človek bude Cirkev bratskú vnímať najmä cez konkrétny lokálny zbor, cez ľudí s ktorými sa stretne, ktorí vytvárajú jeho imidž a za ten nesú zodpovednosť jeho lokálni členovia (áno, aj Ondrej Garaj vrátane), nie ústredie, či vedenie cirkvi.

Ešte zostanem pri analyzovaní chýb a čo s nimi. Považujem za nešťastné pri argumentácii vzťahovať svoje pozorovania na chyby iných – konkrétne RKC. Ako keby Ondrej (ale v tomto nie je sám) nikdy nečítal Lukáš 6, 42. Zostanem teda pri naše cirkvi a jej klímy. Tá je, v prípade našej cirkvi – povedzme to krajšie – nie najlepšia, okrem iného aj pre spôsob narábania s chybami, teraz teda s tými našimi. Voľná interpretácia je táto: *Rozhodnutia a činy cirkevných funkcionárov nie vždy sú správne, dobré a ani morálne neobstoja.* V podstate Ondrej vraví v ďalšom, že sa s nimi nezaobráame. Šťastí mu treba dať za pravdu. Ale nezbúdajme, že každá chyba, či problém sa má riešiť tam, kde vznikol. Primárne medzi bratmi navzájom, ak to nevedie k výsledku, tak pred zodpovednými svedkami. (Mt. 18, 15–20) Môj problém je: Čo vtedy, ak sa v modelovom prípade „chýbajúci“ bratia nedokážu stretnúť a porozprávať, ba čo viac, nedokážu si prísť ani na meno? V tom prípade je ľahšie tému v náznakoch rozobrať v Dialógu?

Teda z môjho pohľadu – tentoraz to vravím ako tajomník cirkvi – každý člen cirkvi, zbor a staršovstvo nesú za svoje chyby svoju

zodpovednosť a majú povinnosť sa nimi zaoberať. Svoju zodpovednosť má Rada v rámci svojich možností, hierarchicky najvyššiu formu zodpovednosti má Konferencia. Z pohľadu účinnosti týchto nástrojov je situácia trochu odlišná. Najúčinnější a najsilnější nástroj majú v ruke členovia cirkvi, ako údy Kristovho tela. Orgány cirkvi majú tiež svoje nástroje na „údržbu“ chýb. Ich účinnosť postupne klesá, lebo staršovstvo, Rada a Konferencia má práva – teda nástroje – iba delegované. A práve to delegovanie formou demokratického hlasovania, alebo kongregacionálneho poňatia fungovania cirkvi, predstavuje veľakrát slabú stránku nášho cirkevného života.

Nemám záujem sypať soľ do boľavých rán nikoho a najmenej do rán Tela Kristovho. Na druhej strane súhlasím s Ondrejom, že veci je potrebné riešiť a nie sa hrať na pštroša. Len by som bol veľmi rád, keby všetky problémy a bolesti, ktoré máme, sme sa pokúsili najprv riešiť u seba, potom tvárou v tvár s bratmi a sestrami a až potom využívali naše nie dokonalé nástroje vymedzené Ústavou, Poriadkom, či ostatnými (užitočnými) dokladmi, ktoré vytvárame vo viere, že nám poslúžia ako barličky pri našom putovaní a hľadaní (vlastnej ??) pravdy.

Ivan Markuš,

tajomník CB, Bratislava

AD: Predchádzajúci text

Ubezpečujem Ivana Markuša, že to nebol Ondrej Garaj, ktorý požiadal redakciu o priestor na prezentovanie svojich názorov (ako by si to mohol niekto mylne vysvetľovať na základe predchádzajúcich riadkov), ale bol som to ja, kto ho na rozhovor *Pri šálke...* pozval. Najmä preto, lebo poznám názory Ondreja Garaja, s mnohými mám problém aj ja a on sám priznáva, že niektoré nie sú vždy najšťastnejšie, ale aspoň občas rozčeria pokojnú hladinu vôd Cirkvi bratskej. Samozrejme, Ondrej Garaj text autorizoval.

Bohuslav Piatko,
autor rozhovoru

Foto: Róbert Hüttner

PRI ŠÁLKE S... IVANOM PANENKOM

sa BOHUSLAV PIATKO rozprával o tom

AKO SA STAŤ NEPRIATEĽOM ŠTÁTU, ZBERATEĽOM EXLIBRISOV A HĽADAJÚCIM BOHA

Narodil sa 10. 5. 1934 v Senici nad Myjavou. Štúdium meteorológie dokončil na Vojenskej technickej akadémii ako promován fyzik (1958). Stal sa príslušníkom vojenského letectva a v roku 1959 ho previelili do Prahy, na Hlavné poveternostné ústredie, ktoré mapovalo poveternostnú situáciu pre potreby vojenského (ale aj civilného) letectva od časti Atlantiku až za Ural, s prognózami pre celé územie vtedajšej ČSSR. Pri neskorších reorganizáciách letectva bol, asi aj vďaka vysokoškolskému diplomu, menovaný za náčelníka novovytvoreného Hlavného poveternostného ústredia v Prahe (1961). Po roku 1968 ho vylúčili zo strany a prepustili z armády. Vrátil sa do Bratislavy, kde pôsobil v SHMÚ ako meteorológ. Po revolúcii sa v roku 1990 stáva námestníkom riaditeľa SHMÚ pre meteorológiu, v rokoch 1990–1993 pôsobí ako predseda Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri SAV a potom sa už venuje svojim kultúrnym záľubám. Organizuje výstavy Trienáde ExLibris v Bratislave, v Rakúsku, neskôr aj v Japonsku a USA. Vo svojom vydavateľstve Ex Tempore vydáva bibliofilie a nízkonákladové publikácie. V súčasnosti žije v Bratislave ako dôchodca. S manželkou Maňkou majú dve deti, vnučku a dvoch vnukov.

V archívoch ŠTB si vedený ako nepriateľská a neskôr ako sledovaná osoba, bez cestovného pasu so zákazom publikovať. Ako sa stane z meteorológa nepriateľ štátu?

Vo funkcii náčelníka Hlavného poveternostného ústredia v Prahe ma zastihol 68. rok – pamätný rok politického uvoľnenia a vzápätí vojenskej okupácie Československa. No stále bolo vo mne akési „kultúrne pnutie“. Od začiatku stredoškolských štúdií som mal veľkú záľubu v kultúrnej sfére, s citovými prežitkami. Franz Werfel tomu hovoril, že človek je „mäkko zrodený“. Takže, ja som bol takto mäkko založený. Nebol som tvrdý drsný chlap. NOMEN OMEN.

Ako sa to spája s твоjím pôsobením v armáde? Veď vojaci sú, alebo by mali byť tvrdí chlapi.

No, veď to. Do armády ma akosi zaviali moje iné záujmy – láska k prírode, túžba poznať, čo a ako sa okolo nás deje, ako sa dá predvídať, čo sa diať bude. Vojaci sa zväčša veľmi nezaujímajú o dianie vo svete kultúry. Vo mne sa to akosi stretlo. Musím povedať, že ja som nikdy nebol vojak na strieľanie. Armáda však v tých časoch poskytovala v mojom odbore naozaj obrovské špičkové zázemie a možnosti. No v tom čase sa už v Československu začali hýbať veci – po rokoch tvrdého diktátu prichádzalo uvoľnenie a verejne sa to prejavilo práve v

kultúrnej obci. Dnes už historický zjazd spisovateľov, na ktorom vystúpili Kohout, Havel a mnohí ďalší s požiadavkami, o ktorých sme ani nesnívali. A to všetko som doslova hltal a rozprával som o tom aj svojim kolegom.

Bol si v komunistickej strane?

Za kandidáta ma vybrali ešte na reálnom gymnáziu. A ja som s tým nemal problém. Každému a všetkému, čo sa hovorilo som naivne veril. Myšlienky slobody, o ktorej sa, dnes už viem, že zvrátene, hovorilo, myšlienky sociálnej rovnosti, spoločného bohatstva... to všetko mi bolo blízke a nadchýnalo ma to. Čo som ja vedel o prenasledovaní, väzeniach, popravách... A keď som už vedel, že aj Nezval, Aragon a iní svetoví spisovatelia sú v tejto strane, tak prečo by som nemal byť aj ja? Bolo to krátko po vojne... po vyhranej vojne nad fašistami, bohatým sme „vzali“ bohatstvo a „rozdelili“ medzi všetkých. Darmo je, keď má človek okolo dvadsiatky, musí mať ľavicové zmýšľanie o spravodlivosti a rovnosti pre všetkých. Neskôr, bolo to ešte na strednej škole, som však uvidel okolo seba strach. Strach v očiach, v správaní mojich učiteľov. Oni sa báli okolia, báli sa o svoje miesta, báli sa hovoriť, čo si myslia. Boli „nadšení“ straníckymi školeniami, ktoré mne nedávali nič. Nerozumel som tomu, lebo to boli ľudia vzdelaní, rozhladení, vychovávaní ešte za Prvej republiky,

pred vojnou. Ja som otvorene povedal, že mi školenia nič nedávajú. Až si ma zavolať riaditeľ a povedal mi, že tak hovoriť nesmiem. Hovoril, že mne sa síce nemôže nič stať, ale vraj ak oni nebudú tak hovoriť, nebudú môcť učiť. Vtedy sa mi začali otvárať oči. Vtedy som sa prvý raz stretol s tým, že ľudia iné hovoria a iné si myslia. Jeden pán farár povedal: Keby moja krv zachránila komunistu, dám mu aj liter, ale svoju dušu im nedám. To bolo už v čase, keď som bol v strane, ale už som si jasne uvedomoval, že dušu im nedám.

Tú nezískali nikdy.

Takže – ako si sa stal nepriateľom štátu?

Ja som stroskotal na tom, že som podpísal *Dve tisíc slov*. (Pozn. red.: *Manifest Dvetisíc slov vyzýval k občianskej angažovanosti, varoval pred stále silným dogmatickým krídlom v komunistickej strane a priamo upozorňoval na reálnu hrozbu vojenskej intervencie. Vysiel v júni 1968, autorom bol L. Vaculík.*) Vaculík mi hovoril z duše. A neskôr sa ukázalo, keď už tu boli okupačné tanky, že to bol vlastne zločin, pripojiť sa k týmto názorom. Pri obsadení republiky armáda zaujala stanovisko, že keď nemôžeme bojovať, nebude ani slúžiť. Do mojej kompetencie vtedy spadala aj jedna menšia vojenská meteorologická stanica pri mestečku Jince. Slúžili tam asi piati chlapci a keď nás začali vojská Varšavskej zmluvy obsadzovať, prestali títo vojaci, inak veľkí loptoši, dávať informácie o meteorologickej situácii pre letectvo. Treba povedať, že to boli pomerne dôležité informácie a neraz v minulosti sa stalo, že keď spadlo nejaké lietadlo, obviňovali z toho práve meteorológov, že nedodali presné informácie o poveternostných podmienkach a letci sa nemali podľa čoho orientovať. Keď som sa asi dva týždne po začatí okupácie išiel za nimi pozrieť, či vôbec žijú – našiel som ich tam zabarikádovaných... A v denníku z 21. augusta som našiel taký vlastenec-ký zápis, že mi až vošli slzy do očí. Už bolo jasné, ako sa situácia bude vyvíjať, tak som im nariadil denník zničiť a nahradiť ho novým. No chlapci sa tým netajili. A keď prišiel

do armády čas previerok, prirátali mi okrem iného, aj toto.

Hovoríš „okrem iného“. Čo sa ešte dalo v armáde vtedy robiť?

No, napríklad – mojím služobným veliteľským vozidlom sa rozvážali protiokupačné letáky... a mnoho ďalších drobností, ktoré v tom čase robilo tisíce ľudí na rôznych miestach republiky. Nepovažujem sa za hrdinu, bol som len jeden z mnohých, ktorí takto proti okupácii protestovali. Situácia sa veľmi rýchlo zvrtila, prišla tzv. normalizácia a bol som, tak ako tisíce iných odvolaný zo všetkých funkcií. Vtedy bolo odvolané prakticky celé

Prišiel 89. rok, bol si zrejme rehabilitovaný a čo?

Mohol si sa vrátiť do armády, do istoty štátnej služby? Mnohí sa vrátili. Áno, rehabilitovali ma, skončil som službu ako major letectva, po revolúcii som bol povýšený na plukovníka v. v., dalo sa. Ale ja som si nevedel predstaviť, že budem zrazu žiť opäť v uniforme. Nech bolo počas tých 20 rokov ako bolo, bol som sám sebe pánom. A na to si človek zvykne. Mal som dosť času venovať sa tej druhej svojej záľube – kultúre. Získal som mnoho známych a priateľov z kruhov výtvarníkov, spisovateľov... a z tohto slobodného prostredia

Človek má robiť všetko tak, akoby zajtra nebolo.

velenie armády. Krátko na to ma úplne vyhodili z armády, zo strany a zo všetkého, kde som kedy pôsobil, lebo som „stratil triedne cítenie“. Pochádzal som z robotníckej rodiny a robotnícku triedu som, vraj, svojím „intelektuálnym“ konaním zradil. A ten záznam, ktorý si spomenul na začiatku sa vliekol so mnou, predom mnou, za mnou až do prevratu v 89. roku. Až potom som sa dozvedel, že som bol na tzv. zozname „Norbert“, na ktorom boli zvlášť nebezpeční ľudia, zväčša príslušníci armády, predovšetkým dôstojníci, pre ktorých sa pripravoval internačný tábor pri obci Svařec v ČR.

Stal si sa teda človekom druhej kategórie, pre armádu nepriateľným. Ale v civile si sa asi mohol venovať profesii?

To áno. Vrátili sme sa do Bratislavy a mnoho ľudí si po rokoch na nás spomenulo a keď videli, v akej sme situácii, mnohí nám až neskutočne pomáhali nájsť si miesto v nových podmienkach v novom živote. Nastúpil som do SHMÚ. Následky som však neniesol len ja, ale celá rodina. Syn nemohol ísť študovať vysnívajú dramaturgiu na VŠMU, ale na stavebnú fakultu ho prijali. Neboli to ľahké roky a nemyslím si, že sa treba k nim príliš často vracieť. Len – neslobodno na ne zabudnúť.

by som mal ísť opäť do uniformy? Ani som dlho nerozmýšľal a bolo vyriešené. Nenechal som sa druhýkrát zverbovať.

Bol si dobrým študentom, dobrým vojakom, dobrým meteorológom, dobrým nepriateľom štátu, až sa z teba stal vydavateľ a zberateľ umeleckých diel – predovšetkým exlibrisov svetoznámeho výtvarníka a ilustrátora Albína Brunovského (ex libris = obrázok z knihy označujúci vlastníka, niekedy aj špeciálna grafika), takže, asi tiež dobrý...?

Už som spomínal, že som vlastne celý život prežíval isté napätie medzi profesiou a mojimi kultúrnymi záujmami. A teraz sa otvoril priestor na aktívnejšie pôsobenie v tej druhej oblasti. Vyzerá to trochu trápne, že „dobrý“, neviem, či som takým bol, ale fakt je ten, že už od malička som bol vedený k tomu, že keď dačo robím, mám to robiť naplno a dobre. Nepoznal som inú cestu, nech som sa pustil do čohokoľvek. Všetko naplno, akoby to bolo naposledy. Chcel som študovať literárnu vedu a slovenčinu. Keď sa ma otec v čase rozhodovania spýtal, čo chcem v živote robiť a ja som mu povedal, že sa chcem venovať literatúre, stuhli mu rýsy – a to chceš chodiť ►

s holým..., ako ten Novomeský. (Básnik *Laco Novomeský tiež pochádza zo Senice a ako známy ľavičiar opustil svoje učiteľské povolanie a stal sa redaktorom novín Pravda chudoby. A takým ako noviny aj bol.*) V maturitnom roku som bol členom školského výboru ČSM (mládežnícka organizácia v ČSSR) a prišla úloha propagovať vstup na vojenské vysoké školy. A my, členovia výboru sme si povedali, že pôjdeme príkladom. Prihlásili sme sa a napokon sa ukázalo, že iba ja som bol naivný vidiečan, lebo som považoval za neseriózne podviesť ostatných. A tak som išiel príkladom – sám. A touto cestou som putoval ako som najlepšie vedel takmer pol storočia. Získal som exaktne vzdelanie, ale nikdy som kontakt s umením nestratil. Až ma život vtiahol pomerne hlboko do vzťahu, ktorý veľmi výrazne ovplyvnil môj osud.

Ako si sa dostal do takého úzkeho vzťahu s Albínom Brunovským, lebo to máš zrejme na mysli?

Prišlo to nečakane a nabralo úplne raketovú rýchlosť. Z Prahy som si doniesol niekoľko grafických listov – veduty pražských historických stavieb. Boli to oceľorytiny autora Jiřího Švengsbíra, až neskôr som sa dozvedel, že to bol známy rytec známkok, a tiež som sa dozvedel, že robí aj exlibrisy. Vtedy som ani netušil, že sa také niečo zbiera, hoci som vedel, že si to vlastníci vlepujú do kníh, ale že je to vážne a hodnotné umenie, to som nevedel. Začal som sa tomu trochu venovať – no trochu, ako pri všetkom – trochu naplno. Vstúpil som do Spoločnosti zberateľov, ktorí sa venovali zbieraniu exlibrisov, ale keď som povedal, že by som chcel niečo od Albína Brunovského (vedel som už, že ich robí), povedali mi, že ten sa „pohybuje v iných výškach“ a pre nich je nedostihnuteľný. Nedalo mi to, a tak som mu napísal, či by mi nejaký nespravil. Vedel som, že obraz od neho si v živote nebudem môcť dovoliť, ale na ten exlibris by som mal. Znami mi síce povedali, že mi ani neodpovie, ale ja som si povedal: A čo, keď... Asi pol roka nič. Súčasne som písal aj Otovi Janečkovi, českému výtvarní-

kovi, ktorý mi odpovedal do dvoch týždňov, aby som sa kedykoľvek zastavil, keď budem v Prahe a vložil mi do listu štyri drobné obrázky na ručnom papieri. A tak som si pomyslel – to je v Čechách iná kultúra. Po dvoch týždňoch odpoved s pozvánkou a malým darčekom a tento za rohom, v Bratislave sa ani neozve. A zrazu cez Vianočné sviatky, bolo to tuším na Štefana, telefón. Zodvihol som a ozvalo sa: „Brunovský. Nenapísal som, ale spravil som vám exlibris, môžete si ho prísť zobrať.“ „A kedy?“, hovorím prekvapený. „Bývate neďaleko, môžete aj hneď“. A tak som išiel. Dokončieval novoročenky, pomohol som mu ich pobaliť a zaniest na stanicu na poštu, porozprávali sme sa. Doniesol som aj fľašu vína a kvety pre manželku. Tie len tak dakde položil, lebo nebola doma, pozrel si fľašu: „Dobrá značka, ale na budúce už nič nenoste.“ Po chvíli mi došlo, že asi hovorí, alebo pri najmenšom naznačuje, že sa ešte stretneme. A tak sa stalo. Stretávali sme sa, zo začiatku len občas, potom stále častejšie, presedel som v jeho ateliéri hodiny, dakedy robil, dakedy sme sa rozprávali, lebo sme čítali rovnaké knihy, sem-tam som čo-to pomohol... Vyvinulo sa z toho jedno úžasné priateľstvo. Strávili sme spolu hodiny a dni na rôznych cestách, besedách, v jeho ateliéri, na rôznych podujatiach. Naučil ma techniku tlače a tak som mu pomáhal tlačiť mnohé grafické listy, to sme boli spolu celé dni, tlačil som už potom aj sám exlibrisy, novoročenky... Keď robil návrh na bankovky, tak som bol aj doručovateľom, lebo sa bál, že sa to cestou na ministerstvo do Prahy stratí. Jeden náš spoločný známy, historik Vojtech Čelko, náš vzťah definoval takto: Brunovský–Panenka=GÉNIUS–INTIMUS. Ja som bol jeho intímny priateľom. A diskretným. Nikdy som nevyniesol medzi iných nič, čo malo zostať medzi nami. Mnohí ma nahovárali, aby som to napísal a vydal. Ale prečo by som mal po jeho smrti porušiť mlčanlivosť, na ktorú sa spoliehal po celý život? Ešte musím povedať, že som so zbierkou Brunovského exlibrisov pochodil veľký kus sveta, pretože galéria a výstavné siene mali a majú o ne veľký záujem.

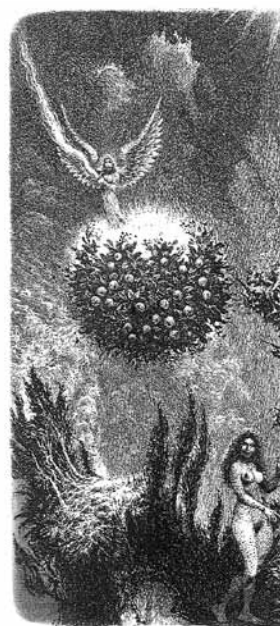
Čo ťa doviedlo k vydavateľskej činnosti?

Neviem, či sa ti to dakedy stalo. Ja som človek, ktorý je šťastný, keď vidí Kriváň či Grand Canyon, alebo nejaké iné zaujímavé miesto a je tam sám, bez manželky, rodiny, priateľov. Ale zároveň som nešťastný, že tam nie sú, že neprežívajú so mnou moje šťastie. A ja som po takomto zážitku vždy cítil potrebu nenechávať si to len pre seba. Aspoň to vyrozprávať, ukázať fot-

ky. Atelier Albína Brunovského bol križovatkou ľudí všetkého druhu – spisovatelia, lekári, vedci, výtvarníci, ale aj „fizli“. Samozrejme, nechýbal ani Ľubo Feldek, s ktorým vydali niekoľko kníh. Feldek preložil Cyrana z Bergeracu a nebolo dosť peňazí na jeho vydanie. Dačo dostal z Francúzskeho inštitútu, dačo som zohnal v Senici od rodákov ja. Mimochodom, aj Žilínek Feldek strávil detské roky v Senici. A tak sme toho Cyrana vydali. Neskôr ma nahovoril, aby som si otvoril vydavateľskú živnosť, bol som už na dôchodku, tak som sa do toho pustil. Ale, nie vo veľkom, venoval som sa skôr takým fajnšmekerským bibliofiliiam. Aj to len z času na čas, takže som nebol žiaden vydavateľ v pravom slova zmysle, ale splnil som si ďalší zo svojich snov. Je veľa ľudí, ktorí veľa chcú, ale nespravia nič. Len snívať nestačí. Len napĺňanie snov hýbe človekom dopredu. Kdesi je napísané – *ak sa chceš niekam dostať, vstaň a choď...*

Keby si mal porovnať 20 rokov v „tábore nepriateľa štátu“ s 20 rokmi, ktoré si prežil ako rehabilitovaný v slobodnom štáte, čo by si povedal?

Nám starším by som povedal: Mnohí máte veľmi krátku pamäť. Je pre mňa nepredstaviteľné, že svet hodnôt sa mnohým scvrkol na svet „s“ alebo „bez“ peňazí. Akoby nič iné

neexistovalo, len porovnávať ceny z pred 30 rokov s dnešnými. Ja som slobodnejší, a to stačí. Mám kamaráta na Záhorí. Ten si žije tiež spokojne, tvrdí, že mu netreba ani pas, ani eurá – a to mu stačí. Voľakedy sa na dedine hovorilo, keď nebolo teplej vody na častejšie umývanie, že „má špinu zažratú pod kožou“. A mnohí z nás majú socializmus takto pod kožou zažratý dodnes. Ale ani dnešný nie je svet ideálny. Súčasnosť charakterizuje nedeľka-

vosť, netrepezlivosť a nervozita z neúprosnej pravdy, že človek nemôže mať všetko, čo by chcel.

Všetko naše smerovanie musí demaskovať farizejské a pokrytecké správanie. Smerovanie k harmónii zhromaždenia je snaha byť pokorný. Nadbytok neznamená bohatstvo a kto sa vie radowať zo života, nie je chudobný.

Ako si sa dostal k Cirkvi bratskej a Bohu?

Znovu musím trochu načrieť do minulosti. Ako chlapec som si veľmi považoval, že náš pán učiteľ Feldsam, ktorý bol aj kantorom v evanjelickom kostole, ma ako dobrého žiaka brával na bohoslužby do kostola, kde som privilegovane „ťahal“ organové registre. Dosť som trpel, že som nemohol chodiť ako ostatné deti do kostola s rodičmi, že nebolo ruky, ktorej by som sa chytil cestou do kostola. Žiaľ, aby sme prežili, rodičia museli robievať aj po nedeliach, buď na našich „táloch“ (políčkach) a otec bol remeňár, vo fabrike sa staral o remene, ktorými sa z motorov poháňali stroje. A to sa dalo robiť len vtedy, keď stroje nevyrábali, čiže v nedeľu. Manželka je katolíčka, brali sme sa v katolíckom kostole s podmienkou, že aj deti budú vychovávané v katolíckej viere. Máme neter, keď bola malá, som sa jej pýtal: „Ako poznáš, ktorí sú katolíci a ktorí evanjelici, tak mi odpovedala, že oni, teda

evanjelici, majú také „tusté“ náboženstvo. To bol ten starý spevník – Kancionál Juraja Tranovského, známy ako Tranoscus.

Katolíci nevládajú aféry svojich najvyšších hodnostárov, ich vatikánska cirkev je až nechutne bohatá. O evanjelikoch sa dozvedá človek kadečo o hospodárení s majetkami... ale aj iné veci, ktoré ma jednoducho skôr odpudzujú ako priťahujú. Ale hľadal som niečo, čo by ma oslovilo, lebo som nechcel žiť len tak a nikde nepatriť. Viem, že človek prísnejšie posudzuje iných a brvná vo vlastnom oku nevidí.

To sú skôr vonkajšie znaky. Nechcem byť dotieravý, ale mám na mysli skôr vzťah s Bohom ako s cirkvou.

Myslím si, že mám svoju vnútornú cestu k Bohu. Od mojej konfirmácie patríme do Ev. a. v. zboru v Senici. Možno je to iné, ako medzi veriacimi v Cirkvi bratskej. Neprosím Pána Boha, aby mi pomohol zaplatiť nájomné. Nič mi nehovorí to, keď dakto povie, že sa porozprával s Bohom a ten mu ukázal cestu. V také sa mi akosi nechce veriť. Ale verím, že Boh pomáha – ale skôr nepriamo, ako takto, v nejakej odpovedi na problém. Ja skôr verím v ducha známeho: Pomôž si sám, pomôže ti Pán Boh. Jednoducho – keď my nepohneme ani prstom a čakáme, že to Boh vyrieši za nás, tak to nie je moja cesta. Pán Boh pomáha len aktívnym. Musím sa otvorene priznať, že nemám za sebou ten zážitok, ktorému sa hovorí „obrátene“. Ja som *na ceste*.

Preto som aj prekvapený, že si ma pozval k „Šálke...“ do Dialógu, lebo nie som príkladom v tomto smere v ničom. Ani som nič príkladné a duchovne poučné nezažil, čo by stálo za rozprávanie. Ale som hľadájúci a v tom som aktívny. Ako vo všetkom – hľadám naplno. Na Cukrovú, do Cirkvi bratskej ma priviedol Daniel Pastirčák. Uvádzal som jednu Thákurovu knihu do života a chcel som ju uviesť v Malom evanjelickom kostole na Panenskej. Priznám sa, chcel som tam priviesť mojich katolíckych kolegov z ústavu, kde som pracoval. Cez Thákura. Pani farárka ma nenechala ani dohovoriť a hneď mi povedala, že to je vylúčené.

Krátko na to som sa pri akejsi príležitosti stretol s Danielom a hovorili sme o tom, čo hľadám a ako som dopadol. Ponúkol mi kostol na Cukrovej. Zahral Marián Varga, recitovalo sa.

Inokedy, pri uvedení básne Kiplinga hral Jozef Lupták, o ktorom som ani nevedel, že je z tejto cirkvi, recitoval Ladislav Chudík. No – boli to úžasné uvedenia kníh do života. A keďže som chcel vedieť, čo to vlastne je za cirkev a vidieť aj kostol, tak sme v nedeľu prišli a od vtedy chodíme vždy, keď môžeme. Písal sa rok 2003. Všetličo sa nám tu páči a sú aj veci, voči ktorým mám výhrady. Napríklad, sa mi nepáči, že sa delí bratislavský zbor CB. Každé delenie zoslabuje, len spomeňte na *rozdeľ a panuj*. Myslím si, že stratí veľa súčasnej energie, ktorá ho tlačí dopredu. Ale vyrušujú ma aj iné drobnosti: Nevhodne oblečený kazateľ, ktorý vedie bohoslužby, či keď mi podáva ruku pri dverách na rozlúčku a ani si ma nevšímne, lebo sa rozpráva s niekým iným. Nevyhľadávam chyby, len ich vidím. Určite nestotožňujem cirkev s vierou v Boha. Môj vzťah k Bohu možno ešte nie je taký, aký má byť, ale viem, že tento súd nepatrí tým, ktorí sa pasujú, či domnievajú, že sú najspravodlivejší a neomylní. A že môžem veriť v Boha aj bez príslušnosti k cirkvi.

Keď sa moja mama modlila Otčenáš, modlila sa iný Otčenáš, ako sa modlím ja, alebo ty. Jej Otčenáš bol z iného sveta, zo sveta, kde na nebičkách lietajú anjeličkovia na obláčikoch, bol to Otčenáš zrobenej dedinskej ženičky so štyrmi ľudovými.

Ale modlila sa k tomu istému Bohu ako my dvaja.

Keď mi Ivan Panenka povedal, že sa trochu čuduje, že ho pozývam na rozhovor do nášho časopisu a pýtal sa, či mi ho dakto poradil, čosi som povedal, ale neodpovedal som mu. Vtedy som mu nepovedal, že to bol len akýsi pocit, ktorý mi hovoril, že stojí za to predstaviť ho takého, aký je. A potvrdilo sa mi to vo chvíli, keď mi povedal, že je hľadájúci, že naplno robí všetko, do čoho sa pustí, lebo človek má robiť tak, akoby zajtra nebolo. ■

DUCHOVNÝ BOJ

(Ef 6, 10–14a)

JÚLIUS STUPKA

(Autor je kazateľom BJB vo Vavrišove.)

Čo urobíme so svojou slabosťou? Myseľ našepkáva, že je neprekonaiteľná. Už sme raz takí, žiadni hrdinovia. S týmto postojom bude pravdaže súhlasiť náš nepriateľ. Keďže uvažujeme v duchovnej rovine, myslíme neviditeľného nepriateľa. Nepozorovane a falošne nás bude na slabosť priväzovať. Oklame, aby sme sa s ňou uspokojili, alebo nás opantá sladkou lenivosťou a ľahostajnosťou k slabosti.

Úplne iným spôsobom zmýšľa s nami Boh. Pre slabé miesta života a našich pováh poskytuje pomoc: „*Napokon posilňujte sa v Pánovi a v moci Jeho sily.*“ (Ef 6, 10) Ak ponuku vierou prijmem, presvedčíme sa o zázraku Božej vernosti. Otvorí sa pre nás Božie srdce a všetko, čo je v nás slabé, už nebude prekážať Božej moci, ktorou sa nás ujme.

Slabosti sa nezbavíme

Slabosť nám síce zostane, ale nie sme ňou spútaní, bez chuti a tápajúci v nečinnosti. Naozaj mocnieme v Pánovi a zvládame aj tie úlohy, od ktorých sme utekali. Ba čo ešte, slabosť i prázdne ruky si zamilujeme, lebo s prázdnyimi, otvorenými dlaňami už nikdy nezmocnieme k sebestačnosti. Viac ako kedykoľvek budeme potrebovať bratov a sestry. Objavíme, akým prínosom sú pre nás, aj tam, kde sme v minulosti vo svojej sile nikoho nepotrebovali. A čo ešte, ani jedným, hoci slabším od nás, nebudeme opovrhovať. A keď sa nám chvíľami dielo vydarí, v spontánnej pokore budeme prahnúť po novom zmocnení. Často sú už aj pocity slabosti zlé. Vyradujú z akcie a odoberajú chuť

k životu. Zabrzdia duchovný rast a celkové zlepšovanie kvality života. Všimli ste si, že viera nás sústavne ťahá do akcie a do diela? Duchovný dom sa má stať aj našim pričinením krajším a dokonalejším. Poznáme biblický verš, ktorý túto myšlienku potvrdzuje: „...*a aj vy sami ako živé kamene budujte sa na duchovný dom, sväté kňazstvo, aby ste prinášali duchovné obete príjemné Bohu skrze Ježiša Krista.*“ (1Pt 2, 5) Pocit slabosti odrádza od diela, bezducho sa začleníme medzi tých, ktorí sa vytratia od spoločnej duchovnej stavby. Pocity slabosti nahrávajú satanovi. To on vás potreboval vyradiť zo spoločného diela. Lenže takto sa človek stane ešte slabším. A nasledujú dve neprijemné veci. Prvá: váš kamienok, váš príspevok bude v spoločnom diele chýbať. Nikto ho tam za vás nepoloží. Sme jedineční a nikto nemôže nahradiť hrivnu ani prácu za nás. Duchovný dom zostane neúplný. Kritiky na neúplnosť a nedostatky je v zboroch dosť a dosť. Nebolo by krajšie kritiku nahradiť záujmom a prácou na spoločnom diele? A druhá neprijemná vec: Slabosť nielen vyradí z dobrého diela, ale

okradne o radosť a požehnanie z práce. Práca, služba v Božom kráľovstve je vždy spätá s obetou, s námahou, často aj s nepohodlím. No, zážitok a odmena, (požehnanie), ktoré sa potom dostaví, nás duchovne vzpruží a preberie k rastu. Len v práci, v akcii môžeme rásť. Chápeme, prečo nás satan chce slabosťou uväzniť? Jeho zámerom je znefunkčniť našu hrivnu, vyradiť nás zo spoločného diela. Ale jeho plán je, navyše, zlomyseľný: sleduje naše duchovné zakrpatenie.

Zmocnenie v slabosti

Boh chce, aby sme v slabosti mocneli, ale satan tomu všemožne bráni. Robí všetko, aby ľudí uväznil a znechutil slabosťou. Množí negatívne myslenie, dobre narába s každou našou zápornou a škodlivou myšlienkou. Podvádza a zakrýva to, čo je na živote, od detstva, až po starobu, skutočne krásne. Boh stvoril človeka, aby miloval život, satan klame a jeho zvody smerujú preč od života – k smrti. Neguje život. A k negácii zneužíva aj našu slabosť. Jeho zámerom je, aby ľudia strácali chuť do života. Doveďie k pomalejšiemu, no istej rezignácii života. Boh chce, aby sme v sla-

bosti, pokušeníach a bojoch silneli, vystrojí nás, lebo Jeho plánom je víťazstvo života. Chce, aby sme mohli s apoštolom zvať: „*Kde je, ó smrť, tvoje víťazstvo?*“ (1K 15, 55a) A to napriek tomu, že: „*Poklad života máme v hlinených nádobách*“, veď to má potvrdiť, „*že tá prenesmierna moc je z Boha a nie z nás...*“ (2K 4, 7-9) Nuž, posilňujme sa v Pánovi a v moci jeho sily!

Opasok pravdy

Nemyslím si, že by našim problémom bol nedostatok pravdy. V zboroch nemáme ťažkosti pre nedostatok právd. Naopak, ťažkosti a nedorozumenia prichádzajú, lebo právd máme viac ako treba. A najväčšou chudobou býva pravda jediná, tá vlastná, zúžená, ktorá nestrpí vedľa seba pravdu inú. Takto sa nám hromadia problémy. Dvaja ľudia stoja proti sebe s dvoma pravdami a nie sú schopní vzájomne sa doplniť, rešpektovať a podržať. Týmto spôsobom sa rozviaže vrece nedorozumení, zlých poznámok a konečne aj vzájomných krívd. Otázka znie: Čo s tým? Nebolo by lepšie, uvažujme úsmevne, keby sme boli od narodenia vystrojení jednou, jedinou pravdou, odpadlo by zápolenie a boj o pravdu vyššiu?

Písmo uvažuje inak. Kresťania by mali čím skôr pochopiť, že pravda, s ktorou máme medzi sebou komunikovať, nikdy nie je osamotená. Do nášho srdca príde späť, ako dvojčka: PRAVDA a MILOST'. „*A my sme hľadeli na Jeho slávu ako na slávu jednorodeného od Otca, bol plný milosti a pravdy.*“ (14) „*Lebo zákon bol daný skrze Mojžiša, ale milosť a pravda stala sa skrze Ježiša Krista.*“

Zjavenie milosti a pravdy v Ježišovi Kristovi je nesmiernym dobrodením pre ľudí, ktorí žijú z viery. Vlastne pre nás všetkých v každom cirkevnom zbore. Ak sa vierou oprieme o biblické zjavenie milosti a pravdy, otvára sa pred nami ne-

vidaný priestor vzájomného dohovoru a porozumenia. (Samozrejme v spoločnom rozhovore, hľadaní a zápase o porozumenie.) V zbore je nám umožnené v kritickom mieste, keď už-úž chceme svojou pravdou udrieť, alebo vyprovokovaní, v zlosti mienime pravdou zraňovať, neurobiť to, lebo pravda

o pokušeníach a zápasoch, len v rovine akejsi ľudskej prestíže, menších, či väčších nedorozumení, vzájomnej konkurencie. Božie slovo nás učí, že za každým sporom jednotlivca, či spoločenstva zboru je mocnosť zla. V ľudskej pravde, zúženej, bez lásky, nepremôžeme zlo. Výsledok nášho duchovného zápasu bude totálne znechutenie a vysilenie. Až taká únava doľahne na nás, že ani najmenej nezatúžime mocieť v Pánovi a v sile jeho vlády.

V pravde a láske

V cirkvi sa učíme žiť s pravdou, ktorá pri dobrom nažívaní funguje jedine v spojení s láskou. A v duchovnom boji otvárajme svoj život znova a znova pravde jedinej. Tej, ktorú nachádzame v stretnutí s Pánom Ježišom. Pravdou je Ježiš. Až keď vojdeme do vzťahu lásky a podriadiť sa pravde Jeho slova, nájdeme ju. Pravda do nášho života vstupuje ako niečo nové, čo sme predtým nemali. Nie je späť s našim menom, ani múdrosťou, ba ani s dobrou povahou.

Teda pri všetkej úcte a rešpekte k pravdám našich blížnych, opaskom pravdy k duchovnému boju je jedine pravda zhora, pravda Toho, ktorý povedal: „*Ja som cesta i pravda i život.*“ A „*Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.*“ (Jn 14, 6; 8, 32) Ide o pravdu, ktorá v celej šírke uprednostňuje a oslobodzuje život pre nebeské hodnoty. Všetci túžime po pravde, ktorá oslobodzuje, napr. pre život v zmierení, k odvahe viery a podobne. Lenže, podstatné je túžiť a prijať pre seba denné oslobodenie od vrodeneho sebecka. Ak nás pravda neoslobodí k životu, v ktorom naplno pôsobí a prejavuje sa ovocie Svätého Ducha, ak len opätovne počujeme a rozumujeme nad počutým slovom, zastavme sa v pokání, podvodníkovi sa darí oklamávať nás – totálne! ■

Ilustračná foto: Jana Camara Lavicka

a láska patria nerozlučne k sebe. Život nás učí, že veľa zlých rečí, do šírky rozrastených sporov, hašterivosti býva medzi ľuďmi pre jednu jedinou vec, „pravdu“, ktorá ešte nie je vykryštalizovaná, kde zväzok pravdy a lásky bol pretrhnutý. Dajme si pozor na zvody, že dvojčky – pravdu s láskou vždy nepotrebujeme. Nestavajme sa svojhlavo proti zjavenému Božiemu slovu: „*Aby sme verní pravde v láske rástli v každom ohľade v Toho, ktorý je Hlava, v Krista.*“ (Ef 4, 15) Ak zboríme dvojčky (pravdu a lásku), ukončili sme spoločný rast v Krista. A to potreboval dosiahnuť satan. Duchovný boj skončený, žiaľ, našou porážkou. V duchovnom boji neuvažujeme

SAMOSTATNE – SPOLOČNE

Pripravil: BOHUSLAV PIATKO

Ilustračné foto zo Spoločnej konferencie CB ČR a SR
v roku 2011, archív Dialógu

Ten, kto trochu sleduje dianie v Cirkvi bratskej vie, že v nej prebiehajú procesy, ktoré, možno aj vďaka menšej informovanosti, vyvolávajú u niektorých členov určité obavy z ďalšieho vývoja vzťahov medzi jej českou a slovenskou časťou. Tak trochu tomu zodpovedajú aj titulky v Dialógu za posledného jeden a pol roka, v ktorých sme sa tejto téme venovali. Po Spoločnej Bratislavskej konferencii CB v roku 2011 sme tému nadpísali: *Rozdelení – spoločne?* Po slovenskej konferencii CB v tomto roku sme písali pod názvom: *Na rázcestí a v križovatke*.

Dnešnú besedu uverejňujeme s celkom jasným titulkom *Samostatne – spoločne*. Bodka. Už význam titulkov napovedá, že sa naozaj niečo deje, že v Cirkvi bratskej naozaj prebiehajú určité procesy, ktoré získali už veľmi jasné obrysy a smerovanie. Čo je najpodstatnejšie, nie je to smerovaniu k rozdeleniu Cirkvi bratskej na Českú a Slovenskú.

(BoP)

O SMEROVANÍ CIRKVI BRATSKÉJ

Pozvanie na besedu prijali: **DANIEL FAJFR**, predseda Rady Cirkve bratskej v ČR a predseda komisie pre Ústavu), **DANIEL KVASNIČKA**, kazateľ Cirkve bratskej v zbore Praha-Říčany, **IVAN MARKUŠ**, tajomník Cirkvi bratskej v SR a **ŠTEFAN EVIN**, kazateľ Cirkvi bratskej v Leviciach, člen komisie pre Ústavu a predseda komisie pre Poriadok CB v SR. Besedu viedol a redakčne spracoval BOHUSLAV PIATKO.

Vráťme sa v úvode do roku 2011, k poslednej Spoločnej konferencii Cirkvi bratskej v Bratislave. Daniel Kvasnička, vás som pozval do tejto besedy predovšetkým preto, lebo vy ste sa pokúšali zaradiť do programu konferencie návrh na rozdelenie CB na českú a slovenskú. Prečo?

D. Kvasnička: Predovšetkým musím upresniť, že som nedal žiaden materiál, ktorý by smeroval k rozdeleniu cirkvi, ja som to od začiatku pomenúval inak a aj som to inak myslel. Žiaľ, nedostal som možnosť tento návrh obhajovať.

...Ak sa dobre pamätám, tak tam boli nejaké procedurálne zábrany, ale to nebudeme teraz rozoberať...

D. Kvasnička: Ja som len chcel dať slobodu obidvom častiam cirkvi, aby sa vytvorili také základné dokumenty, ktoré by im umožňovali slobodné konanie, aby si v rámci toho, čo sa deje v legislatívnom prostredí obidvoch republík, tvorili samostatne svoje právne poriadky. Nie odlišné, ale také, ktoré by lepšie vyhovovali danému prostrediu a potrebám. Mal som aj dokument, ktorý som predložil. Mojou chybou bolo, že som si neuvedomil, že už v marci (konferencia bola v máji) sa nerozšíril po všetkých zborech, dokonca do slovenských sa asi ani nedostal. Rada CB v ČR vedela, že sa pripravuje No, stalo sa, že niekde ho mali, inde nie. Takže nebolo možné dať na verejnosť druhú časť toho dokumentu, a to bola „Deklarácia...“, ktorá je dnes nahradená Ústavou. Dnes si myslím, že je to rozumná výmena. Pripravovaná Ústava je veľmi pozitívna predovšetkým

preto, lebo dáva adekvátnu silu slovenskej i českej časti cirkvi, čo bolo aj mojou myšlienkou. Všetci vieme, že doterajšie Spoločné konferencie CB boli nevyvážené v neprospech slovenskej časti CB. Česká strana predsa mohla prevládať akýkoľvek slovenský návrh, keďže sa vychádzalo z počtu prítomných delegátov podľa rovnakého kľúča, takže Slováci nemali šancu niečo prehlasovať, jednoducho preto, lebo nikdy nemohli dosiahnuť potrebnú väčšinu.

To bol jeden z hlavných dôvodov, prečo som sa to pokúsil naformulovať v Deklarácii. No navrhoval som tam aj iné veci, ktoré v dnes pripravovanej Ústave chýbajú. Ale to je, zrejme, typické pre Cirkev bratskú, že rieši možno nejaké virtuálne ohrozenie vierouky, ale nerieši zásadné veci, v ktorých by sme mali stáť ako rovnocenní partneri vedľa seba. A ja som sa ich pokúšal v Deklarácii riešiť – napríklad – sociálna práca v cirkvi, zdravotnícka, vzdelávacia (školská), problematika misie a zakladania zborov a celkové vytvorenie infraštruktúry obidvoch častí jednej cirkvi. Aby si ich jednotlivé časti cirkvi riešili samostatne, no vo vzájomnej pomoci. Tento návrh bol celkom zle pochopený a ja som nedostal šancu ho vysvetliť.

Asi je nepopierateľný fakt, že po rozdelení republík sa veľa v spoločných cirkevných dokumentoch nezmenilo, hoci spoločenský vývoj sa uberal dosť odlišným smerom.

D. Fajfr: Návrhy, ktoré prezentoval Daniel Kvasnička, ale aj iné, boli skutočne podnetom k tomu, aby Spoločná konferencia CB ČR a SR v Bratislave poverila Komisiu

pre ústavu a poriadok, aby vytypovala, prípadne vypracovala návrhy pre obidve národné cirkvi v oblasti Ústavy a Vyznania viery, aby sa ujasnilo, čo má byť spoločné a čo môže zostať odlišné v obidvoch národných (zemských) cirkvách. A zrejme dozrel čas aj na to, aby sa preorali základné cirkevné dokumenty, pretože niečo sa riešilo v Ústave, niečo v Poriadku, niečo bolo zdvojené, iné chýbalo... Samotná Ústava bola príliš podrobná a riešila problematiku, ktorú mohli pokojne riešiť národné Poriadky podľa vlastných potrieb. Dnes má návrh Ústavy CB dohromady 6 strán, ktoré definujú naozaj tie najzákladnejšie pojmy, ako sú – zadenovanie člena CB, zboru CB, ordinovanie kazateľov, riadenie cirkvi Spoločnou konferenciou, pričom sa, samozrejme, vychádzalo z Vyznania viery.

Nezaspalo trochu vedenie cirkvi, že 2-desiatročia išlo akousi vyšliapanou cestou, ktorá sa vytvorila počas spoločného štátu, v iných spoločenských podmienkach, až museli prísť určité napätia, ktoré podnietili tieto aktivity?

D. Fajfr: Povieť za seba. Cirkev má určitú zotrvačnosť, čo je na jednej strane dobre, no na druhej strane je to prekážkou vývoja. Jednoducho, treba asi otvorene povedať, že to bola téma, ktorú sme sa báli dať na stôl. Obdobie po rozdelení republík bolo citlivé aj pre cirkev. Veď, kto by bol niečo také, ako rozdelenie, len naznačil, vystavil by sa kritike z jednej i druhej strany. V istom období, ale aj dnes sa samotné slovo „delenie“ nesprávne chápe, pretože ani teraz nejde o delenie cirkvi, ale o akési vykolikovanie ►

IVAN MARKUŠ
(Tajomník Cirkvi bratskej v SR.)

priestoru pre jednotlivé časti denominácie a určenie hraníc, kde sa môžu jednotlivé časti cirkvi pohybovať samostatne a kde musia zostať na spoločnej báze. Ale povedať toto nahlas sa takmer nedalo. Preto si myslím, že nemohol prejsť ani návrh Daniela Kvasničku, pretože delegáti na to neboli pripravení. Zdá sa, že dnes je už cesta schodná, alebo schodnejšia a myslím si, že vývoj od bratislavskej konferencie sa uberať správnym smerom – že budú „Poriadky“ oddelené a „Ústava“ spoločná.

I. Markuš: Vrátim sa len k jednej veci zo spomínanej konferencie. Po prvýkrát sa tam stalo niečo, čo sme dovtedy nepoznali – delegáti nehlasovali. Celý systém hlasovania a rozčlenenia delegátov sa ukázal pri takom počte delegátov za technicky nezládnuteľný.

To bol len následok stavu. Skôr sa mi zdalo, že problém bol v tom, že českí delegáti mali odhlasovať niečo, čo sa ich netýkalo a čo nebolo ich problémom a nevideli dôvod o tom hlasovať...?

Š. Evin: Skutočne sa tam ukázalo, že s našim systémom nie je dačo v poriadku, ak o vnútorných potrebách jednej časti cirkvi (v nových dokumentoch ju nazývame „zemskou“ a budem to tak používať už aj v tejto besede), takže ak o po-

ŠTEFAN EVIN (Kazateľ CB v Levicech, člen Komisie pre Ústavu a predseda komisie pre Poriadok CB SR.)

trebách jednej zemskej cirkvi majú rozhodovať delegáti z inej zemskej cirkvi. To je jednoducho problém. Tu sú len dve možnosti – buď bude úplne rovnaká správa cirkvi v Česku aj na Slovensku, alebo zadefinujeme cirkvi ako medzinárodnú denomináciu, a potom budeme postupovať tak, aby jednotlivé zemske cirkvi mali priestor upravovať a spravovať si svoje praktické záležitosti podľa svojich potrieb. Ja si nemyslím, že sme zaspali, jednoducho – teraz tomu čelíme a preto teraz to treba riešiť. Ja som sa s návrhmi Daniela Kvasničku pred konferenciou vôbec nestreť, po prvý raz som ich videl na konferencii predložené predsedníctvu.

Pozrime sa teraz na vývoj po konferencii. Asi sa neuberal takým smerom, o akom tu dnes hovoríme. Na Slovensku sa niekedy začiatkom roka objavil list, ktorý iniciovalo vedenie bratislavského zboru CB, ktorý podpísalo 12 kazateľov CB na Slovensku a bol adresovaný obidvom Radám Cirkvi bratskej a staršovstvám zborov v obidvoch republikách. V tomto liste signatári protestujú proti kurzu, ktorý (zrejme) nastal v pripravách dokumentov po bratislavskej konferencii. (list uverejňujeme na inom mieste v plnom znení). Z listu,

ale aj z viacerých iných signálov zaznieva obava, že sa už ani neuvažuje o tom, či treba alebo netreba CB deliť, ale otázkou je už len – kedy a ako. Takže – čo sa dialo?

D. Fajfr: Otázka „kedy“ bola jasná. Odpoveď na ňu dala bratislavská konferencia – ustanovená komisia má pripraviť materiály na konferenciu o dva roky, teda do roku 2013. Ozvali sa však hlasy, že to je strata času, že treba zvolať mimoriadnu konferenciu a problémy riešiť ihneď. Lebo sa môže stať, že o dva roky sa pripravené dokumenty na konferencii neschvália a sme tam, kde sme boli. Takéto trochu iskrenie zaznievalo krátko po bratislavskej konferencii. V diskusii sa ukázalo, že mimoriadna konferencia vlastne nemá opodstatnenie, lebo by mala iba jeden bod rokovania na schválenie – aby sme sa dohodli, čo bude spoločné a čo nie. V podstate sa prijali argumenty, že ak sa pripraví seriózny návrh Ústavy ako spoločného dokumentu na ďalšej konferencii v Brne, tak by už nemal byť problém, aby zemske konferencie prijali oddelené Poriadky. Opakujem – cirkev má svoju zotrvačnosť a tie dva roky vytvárajú dostatočný priestor na to, aby sme to všetko, ako sa hovorí „prežuli“ a prijali navrhnuté riešenie za svoje.

Ale list reagoval na niečo, čo sa dialo?

D. Fajfr: Asi áno. Mnohí totiž pochopili, že rokovania spoločných konferencií v súčasnom ponímaní sú formálne a nie sú schopné nič zásadné riešiť. Ak česká strana potrebovala niečo riešiť, tak sme ľahko prehlasovali (vzhľadom na pomer počtu delegátov) slovenskú stranu, ak niečo potrebovala riešiť slovenská časť cirkvi, museli to odsúhlasiť českí delegáti, a tu vznikol naozaj vážny problém – slovenská strana nijako pri danom kľúči nemohla mať väčšinu a bez súhlasu českej strany by nepresadili nič. Myslím si, že prvý krok, ktorý už naznačoval určitý ďalší vývoj bol ten, keď sa utvorili dve Rady CB, česká a slovenská. Nikto si to akosi veľmi neuvedomil, ale to bola oveľa zásadnejšia zmena, ako to, či budeme mať spoločnú Ústavu

a Poriadok, alebo nie. Ja si teda nemyslím, že išlo o pokusy rozdeliť. Išlo o potrebu oddeliť dokumenty tak, aby zemské cirkvi slobodne rozhodovali o sebe.

Štefan Evin, ty si podpísal spomínaný list. Prečo?

Š. Evin: Mali sme stretnutie Západoslovenského seniorátu a tam sme si uvedomili, že naša Rada akosi odovzdane reaguje na vzniknutú a vyvíjajúcu sa situáciu tým, že sa jej zdá Deklarácia jednoty a spolupráce na spoločné pôsobenie cirkví dostatočná. My sme to videli tak, že Deklarácia dostatočná nie, že by sme sa mali pokúsiť o silnejšie vyjadrenie vzájomnosti, a to nielen tej minulej, ale predovšetkým tej budúcej. Takže, to bol náš hlas do prebiehajúcej diskusie. Pravdou je aj to, že Rada tento náš list neprijímal s veľkým nadšením, ale myslím si, že sa to utriaslo a táto etapa je, dúfam, že v pokoji, za nami. Dôkazom je aj to, že Rada navrhla rozšírenie Komisie pre Ústavu o dvoch kazateľov – po jednom z každého seniorátu, čo sa aj stalo.

Ja sa tiež nechcem osobitne vráť v minulosti, ale považujem za dobré, keď aj širšia verejnosť vie, aké prúdy tečú v cirkvi a mám pocit, že tento list dosť podstatne ovplyvnil ďalšiu stratégiu prípravy a prác na nových dokumentoch.

I. Markuš: Ja za Radu len krátky komentár k tomu, čo povedal Števo. Isteže sme tento list prijali s určitými otáznikmi, ani nie tak pre obsah ako skôr pre formu. Uvažovali sme, či je tento spôsob diskusie ten pravý. Fakt je, že po tomto liste sa pohli úvahy a práce do väčšej hĺbky a šírky, než sa dialo dovtedy.

D. Kvasnička: Ja osobne si myslím, že v danej chvíli sa problém vrátil tam, kde bol, že sa veci nepohli veľmi dopredu. Nový dokument, ktorý sa nazýva Ústavou a ja ho s politickým realizmom prijímam ako dobré riešenie, má len jednu vec, ktorá sa mi zdá, že je pozitívna, a to je rovnováha českej a slovenskej časti. Inak neprináša nič nového. Daniel Fajfr ma pozná. Vie, že som už pred 10 rokmi na-

DANIEL FAJFR
(Predseda Rady
Cirkve bratské v ČR.)

vrhoval reformu Poriadku a Ústavy, navrhoval som, aby aj správny poriadok našej cirkvi šiel zdola nahor, aby členovia Rady neboli volení na konferencii, ale aby boli delegovaní... atď., atď. Vtedy som si za to vyslúžil takmer disciplinárne napomenutie, že som to rozoslal po cirkvi, možno to na Slovensko vôbec neprišlo, ale tu z toho bol trochu „poprask“. V tom, čo sa teraz kladie na stôl nevidím až taký veľký pokrok. Skôr by som sa prikláňal k Deklarácii, ktorá by sa týkala riešenia praktických vecí, ktoré pred nami stoja. Mám pocit, že riešime veci, ktoré nás posunú o 10 rokov späť (a možno ešte viac), lebo ani vtedy neboli aktuálne a neriešime to, kde je dnes svet. Ale to je len môj subjektívny názor, no považujem za potrebné, keď ste ma do diskusie pozvali, aby som ho povedal.

Ja som rád, že zaznel a poprosím ostatných o reakciu.

D. Fajfr: Viem o týchto názoroch/nedostatkoch a sám som sa prikláňal k vytvoreniu dokumentu, ktorý by lepšie reagoval na súčasný stav. Zároveň som si uvedomil, že stále sme jednou denomináciou a pokiaľ denominácia má vyplňať nejaký konkrétny priestor, tak som presvedčený, že sa musí vytvoriť nejaký spoločný rámec. Napríklad, keď prijmeme do Cirkvi bratskej

DANIEL KVASNIČKA
(Kazateľ Cirkve bratskej
v zbore Praha-Říčany.)

niekoho v Prahe, tak to musí byť rovnaké aj v Prešove. Rovnako je to aj pri definícii cirkevného zboru. Aj tu by mali platiť pri správe rovnaké pravidlá v zbore v Říčanech ako inde v Česku a na Slovensku. Bez toho sa neobídeme. Ale súhlasím s Danielom, že sú určité oblasti, ku ktorým treba pristupovať po novom, no spoločne. Preto sme dali ako záväzné spoločné dokumenty nielen Vyznanie viery, ale aj Zásady Cirkvi bratskej, ktoré doteraz boli materiálmi naprosto nezáväznými. Mohli i nemuseli sa používať. Oblasť, ako je budovanie spoločenstva, rodiny, diakonia, školstvo... sú tie, kde naozaj možno pracovať, a tu navrhujeme spoločnú česko-slovenskú komisiu pre aktualizáciu Vyznania viery a Zásad, ktorá by túto problematiku formulovala po novom.

Š. Evin: Rozumiem Danielovi Kvasničkov, čo hovorí a môžem s tým len súhlasiť s jednou poznámkou: Aj my sa stretávame s tým, že niekedy za rozposlanie dokumentov príde aj „disciplinárka“. Zažil som to osobne. A ešte poznámka k pripravovaným dokumentom. Ak pripravovaná Ústava má definovať a aj bude definovať základný teologický profil cirkvi a samostatné (oddelené) Poriadky budú definovať vnútornú funkčnosť našich cirkevných zborov tak, aby bola istá kompatibilita

v živote zborov a ich základných činností, tak potom my, miestne zbory alebo aj celé zemské denominácie naozaj stojíme pred výzvami, aby sme sami boli aktuálni a relevantní v danom spoločenskom prostredí. No na to sa nedá prijať nejaký spoločný dokument, rov-

nosti po rozdelení republík naďalej ignorovali, pomaly by sme už nevedeli riešiť ani elementárne problémy, s ktorými sa stretávame.

Duchovné alebo prevádzkové...?

Š. Evin: Skôr v tej prevádzkovej oblasti. Napríklad od roku 2007

na bratislavskej konferencii 2011 neprešlo.

Zazneli tu termíny zoštíhlená Ústava, zemské Poriadky, cirkevné Zásady... utriedme to nejako. Na čom sa teraz pracuje a v akom štádiu rozpracovanosti sú jednotlivé dokumenty?

D. Fajfr: Zatiaľ sa pracuje na dvoch legislatívnych dokumentoch. Ústava, ktorá sa má pripraviť na schvaľovanie na Spoločnej konferencii CB v roku 2013 v Brne. Súčasne začali separátne pracovať komisie – slovenská a česká – pre Poriadok v dobrej viere, že cesta, ktorú sme naznačili aj na bratislavskej konferencii (a spomenuli sme ju aj dnes), je cesta, ktorá má nejakú logiku a vychádza zo súčasných potrieb existencie cirkvi. Pokiaľ ja viem, tak tieto komisie pracujú. Uvedomujeme si, práve v komisii pre Ústavu, že bude dobre, keď sa na novo spracujú Zásady Cirkvi bratskej. To by mal byť dokument postihujúci život evanjelických kresťanov „nášho strihu“ a k tomu bude treba, aby sa na najbližšej Spoločnej konferencii v Brne ustanovila ďalšia česko-slovenská komisia, ktorá bude na tom ďalej pracovať.

Takže, aby som to zhrnul. Spoločné dokumenty budú: Ústava, ktorej súčasťou je Vyznanie viery (bude sa aktualizovať) a Zásady Cirkvi bratskej. Samostatné dokumenty budú Poriadky zemských cirkví v ČR a v SR.

Š. Evin: Len na doplnenie – Zásady existujú aj dnes. Posledné znenie je z roku 1997, ale nikdy neboli uvedené a prijaté do života žiadnym oficiálnym grémiom cirkvi – Spoločnou konferenciou. Keďže pracujem v komisii pre Poriadok Cirkvi bratskej v SR, tak by som chcel povedať k tomu nasledové: Práce na Poriadkoch sa uberajú dvoma odlišnými cestami. Pokiaľ viem, v Česku sa rozhodli, že sa nebudú ponáhľať a dali si termín pripraviť nový Poriadok do 4 rokov, pretože tento dokument považujú za dôležitý a chcú ho prepracovať fundamentálne. Dovtedy chcú s určitými úpravami existovať v rámci dnešného Poriadku. My sme na Slovensku zvolili inú cestu. Rozhodli sme sa, že do kon-

RADE CB V ČR A SR, STARŠOVSTVÁM V ČR A SR,

My, dole vymenovaní kazatelia Cirkvi bratskej v SR sme znepokojeným smerom, akým sa ubera proces iniciovaný na Spoločnej konferencii v roku 2011. Legislatívne riešenie, ktoré sa pripravuje, je pre nás nepriateľné. Chceme naďalej zostať súčasťou „veľkej“ Cirkvi bratskej tak ako pôsobí dnes v Čechách a na Slovensku, v duchu jednoty vyjadrenej našimi vzťahmi, dokumentami a spoločným rozhodovaním o zásadných duchovných veciach. Obávame sa, že prijatie novej koncepcie základných dokumentov cirkvi zakladá zásadné oddelenie našich spoločenstiev, čo nie je našim želaním.

Legislatívny proces sa zaoberá už iba otázkou AKO to urobiť. Zatiaľ však na najvyššej úrovni cirkvi – spoločnej konferencii – neprebehla diskusia ČI to urobiť a PREČO to urobiť.

Podľa nášho názoru „Deklarácia jednoty a spolupráce“ nie je dostatočným vyjadrením spoločnej histórie a praxe dvoch častí jednej cirkvi. Aby naša jednota nebola len deklarovaná, ale reálna, musí byť vystihnutá dokumentom, ktorý zachytí základné východiská našej teológie, spirituality a základov liturgickej praxe, pri súčasnom uvoľnení k samostatnosti v organizačných záležitostiach. Nazdávame sa, že spoločný dokument zoštíhlenej ústavy doplnený o základné teologické východiská liturgickej praxe z Poriadku/Rádu na jednej strane, a odlišný Poriadok/Rád na druhej strane by boli najvhodnejšou formou ako primerane túto jednotu vyjadriť. Ak si máme zachovať spoločnú identitu v prudko sa meniacej dobe, je nevyhnutné, aby sme o rozhodujúcich otázkach, pri aplikovaní hodnôt evanjelia do našej praxe, rozhodovali spoločne.

Zo slovenského pohľadu si naliehavo uvedomujeme, že navrhované rozdelenie cirkvi môže ohroziť našu budúcnosť. Na Slovensku má cirkev bratská len pätnásť zborov. Sme presvedčení, že pre náš vútorný rozvoj a vonkajší rast je dôležité byť súčasťou väčšieho celku, učiť sa od seba navzájom a spoločne rozhodovať o najpodstatnejších veciach viery.

A slávu, ktorú si dal ty mne, ja som dal im, aby boli jedno ako my jedno sme. Ja v nich a Ty vo mne, aby boli dokonale jedno, aby svet poznal, že si ma ty poslal, a miloval si ich ako si mňa miloval. (Ján 17, 22–23)

KAZATELIA CIRKVI BRATSKEJ V SR:

Josef Sýkora, Daniel Pastířčák / Zbor Bratislava, Štefan Evin, Miro Hašič, Cszába Tolnay, Juraj Kohút / Zbor Levice, Trnava, Slavo Poloha, Gabriel Gajdoš / Zbor Banská Bystrica, Žiar nad Hronom Eudovít Fekete / Zbor Trenčín, Martin Jurčo / Zbor Prešov, Pavol Halža / Zbor Košice, Pavol Bomba / Zbor Vranov nad Topľou

naká metodika. Tu musia mať spoločenstvá na všetkých úrovniach slobodu, sami si voľiť prostriedky, ktorými budú pracovať. Keby sme tieto rôzne úrovne samostatnosti, jednoty, spolupráce a zodpoved-

hovoríme o tom, že na Slovensku potrebujeme prekonfigurovať fungovanie ústredia, Rady Cirkvi bratskej. A doteraz sme s tým nepohli a keď sme sa o to pokúsili, tak to ani na konferencii v Brne 2007 ani

ferencie v roku 2013 pripravíme takú legislatívno-technickú úpravu Poriadku, aby obsahoval to, čo je nutné zo starej Ústavy, ale do novej neprechádza a inak nebudeme v ňom robiť žiadne obsahové kvalitatívne zásahy, len ho zladíme s novou Ústavou.

Vy teda prídete s hotovým návrhom Poriadku CB v SR na konferenciu a česká strana nie. Aký očakávate postup na Spoločnej konferencii pri takýchto, podľa mňa dosť zásadne odlišných prístupoch?

Š. Evin: Pre Slovensko si budeme schvaľovať náš Poriadok na našej konferencii a česká strana ho schvaľovať nebude. Spoločne budeme schvaľovať len Ústavu.

To je vo výhlade ďalší chaos...

I. Markuš: Viem na čo myslíš. Technicky by to malo byť tak, že ešte pred konferenciou sa obidve Rady dohodnú, aby sa zmenila časová následnosť konferencií. Doteraz boli najskôr národné a potom Spoločná, teraz navrhujeme, aby bola najskôr Spoločná konferencia, na ktorej sa prijme nová Ústava a po nej budú nasledovať „zemské“ konferencie, na ktorých sa už každý bude zaoberať svojimi problémami. Tak sa nám otvorí cesta, aby sme Poriadok Cirkvi bratskej v SR mohli schvaľovať už v duchu novej spoločnej Ústavy.

D. Fajfr: Myslím si, že to má logiku a verím, že nebude žiaden problém to prehodiť, aby bola najskôr Spoločná konferencia a následne zemské – národné. V tom nevidím problém. Ale, aby som informoval aj o tom, ako to bude v Česku. My sa budeme musieť dohodnúť na akomsi prechodnom období, pretože aj keď Ústava bude schválená, účinnosť nadobudne až schválením nového Poriadku. My chceme spraviť naozaj radikálnejší rez do nášho Poriadku, a to si vyžaduje čas.

V Česku vás teda čaká po budúcej Spoločnej konferencii prechodné obdobie, Slovensko ide do ďalšej existencie v definitívne nových pravidlách...

I. Markuš: Nie definitívnych, ale funkčných...

... a to je čo?

Š. Evin: Zámer komisie pre Poriadok CB v SR je taký, aby sme v roku 2013 na základe schválenej novej Ústavy prijali Poriadok, ktorý bude odrážať len technicko-legislatívne zmeny bez nejakých kvalitatívnych zásahov. Zároveň navrhujeme slovenskej konferencii, aby sa vytvorila nová komisia pre Poriadok, ktorá by ho preorala od základov tak, aby sa v dlhodobejšom horizonte pripravil Poriadok CB v SR „pre 21. storočie“.

Čiže vlastne to, čo česká strana pripravuje už teraz, vy s tým na Slovensku rátate do budúcnosti a toto, na čom pracujete je prechodné, dočasné? Dobré tomu rozumíte?

Š. Evin: Čo je dočasné? Niečo je dočasné mesiac, niečo rok, niečo 5 rokov, niečo 20 rokov. My nevieme na ako dlho bude tento prechodný dokument uspokojovať potreby cirkvi na Slovensku. Ale chceme, aby cirkev a zbory od najbližšej Spoločnej i zemskej konferencie fungovali v riadnom legislatívnom rámci. Poriadok nie je dokument, ktorý detailne definuje život cirkvi, Poriadok má uľahčovať jej fungovanie. My si myslíme, že Poriadok, ktorý teraz pripravujeme, život cirkvi nezaťažá, ale naopak, uľahčí jej ho v duchu novej Ústavy.

I. Markuš: Dnes som hovoril s riaditeľom cirkevného odboru MK SR práve o týchto technicko-legislatívnych veciach. Cirkev bratská má registrovanú Ústavu, ako svoj základný dokument. Pýtal som sa, či je z hľadiska štátnej správy a legislatívy v poriadku, keď vypadnú niektoré časti z registrovanej Ústavy a prenesú sa do cirkevného Poriadku. V podstate povedal, že štátna správa neskúma, ako pomenúvame svoje oficiálne dokumenty, ktoré zaregistrujeme v rámci štátnej legislatívy. Dôležité je, aby sa dodržali zákonom požadované identifikačné údaje. Takže, keď dosiahneme to, čo hovoril Števo Evin a dáme zaregistrovať náš, podľa novej Ústavy upravený Poriadok, môžeme ďalej fungovať bez akýchkoľvek problémov.

Š. Evin: Ešte na doplnenie. Už sme to predostreli aj zborom – okrem týchto technicko-legislatívnych úp-

rav Poriadku a jeho zosúladenia s novou Ústavou predsa máme jednu vyššiu ambíciu už na budúcoročnú konferenciu. Chceme sa pokúsiť upraviť existenciu a fungovanie ústredia Cirkvi bratskej na Slovensku. Teda chceme riešiť problém, ktorý nás trápi akútne 5 rokov a fakticky 20 rokov.

D. Fajfr: Pokiaľ ide o českú stranu, tak máme niekoľko variant. Jednou z nich je, že by sme vymenovali tie ustanovenia Ústavy, ktoré zostávajú v platnosti až do dňa účinnosti nového Poriadku. Alebo je druhá možnosť – ak stará Ústava upravuje právomoci a postupy, ktoré už podľa novej Ústavy budú zverené do budúceho Poriadku, zrušia sa primerane ustanovenia starej Ústavy až do dňa účinnosti nového Poriadku.

Š. Evin: Nová Ústava bude výrazne zoštíhlená a bude obsahovať naozaj len základné piliere existencie cirkvi. Predpokladá sa, že nebude podliehať veľmi častým zmenám v budúcnosti. Navrhujeme sa, napríklad, aby sa Spoločná konferencia konala iba raz za 3 roky a len ona bude mať kompetencie do Ústavy a ďalších záväzných dokumentov cirkvi zasahovať. A Poriadky sa môžu vyvíjať a meniť podľa aktuálnych potrieb cirkvi a spoločenskej situácie. No netreba v budúcnosti byť prekvapeným, ak táto koncepcia postupne vytvorí úplne odlišné cirkevné prostredie v Česku a na Slovensku.

Ktoré neudrží ani Ústava?

Š. Evin: To dnes nevie nikto. Ale je to riziko, pred ktorého riešením raz možno budeme stáť.

Aký je názor Daniela Kvasničku na smer, ktorým sa reforma CB uberá?

D. Kvasnička: Myslím si, že je dobre, že sa o tom hovorí. Cirkev je konzervatívny organizmus, tá naša zvolila dlhú cestu reforiem, zdá sa mi, že príliš komplikovanú, ale tak to už chodí. Ústava je z podstaty právny dokument, ktorý má určitou logiku. Buď je to široký dokument (aký sme mali doteraz), alebo je to dokument štíhly. Tak aby sa hodil pre elegantné rokovania so štátom a ďalšími právnickými osobami. Takmer by ho mohol ►

pripraviť kvalitný právnik na zákazku. Ústava nie je dokument duchovný. Ale my z nej duchovný nástroj robíme. A to bude trvať dlho a je otázka, či bude výsledok dobrý. Cirkev potrebuje niekoho, kto by ju občas popchol k novým pohľadom a riešeniam. No a ja občas provokovať budem. Som presvedčený, že sa neotriasa ani duchovný, ani vieroučný, ani právny základ pojmu člen, ani pojmu zbor, ani ďalšie pojmy..., takže v tom nevidím a nikdy som nevidel problém. Možno ho niekto potrebuje dlho-

Máme zbory s dôrazmi reformovanými, s dôrazmi klasickými prebudenými, máme i zbory charizmatické... podľa toho vyzerajú aj bohoslužby od klasických s Kresťanskými kancionálmi v rukách až po také, kde Kresťanský kancionál ani nepoznajú. A tú vašu otázku, čo udrží a čo neudrží Ústava – ak vzniknú veľké napätia a rozdielnosti, legislatíva nás spolu neudrží. Ale zatiaľ z tohto vývoja vôbec nemám strach a chcel by som povzbudiť všetkých, ktorí majú obavy, že dochádza k deleniu Cirkvi

zborov, na základe čoho a aké právomoci budú mať delegáti konferencie?

Budú členovia cirkvi vedieť, za čo budú delegáti dvíhať alebo nedvíhať ruky pri hlasovaní?

D. Fajfr: Ako predseda komisie pre Ústavu môžem povedať, že teraz je na stole verzia Ústavy 2. 6, ktorá pôjde do zborov. A ďalej to už bude podľa pravidiel, že sa k tomu už nemôžu vyjadrovať jednotlivci, ale len staršovstvá a Rady. Eudia, ktorí budú delegovaní zbormi na Konferenciu budú cez staršovstvá informovaní o vývoji a nakoniec aj o definitívnom návrhu Ústavy, o ktorom sa bude hlasovať. Čiže staršovstvo môže splnomocniť delegáta, aby hlasoval za, či proti. Ale podotýkam ešte raz: Do termínu definitívnej uzávierky je možné pripomienkovať návrh Ústavy, samozrejme s tým, že nemusí byť každá pripomienka prijatá. Možné je však aj to, pretože konferencia nemá vopred stanovené, ako to dopadne, že sa môže stať, to, čo sa to stalo v Bratislave, že niekto podá pozmeňovací návrh. A keďže delegáti tam nebudú mať k ruke staršovstvá, aby sa dohodli na hlasovaní, tak sa môže stať všeličo. Aby sme v čo najväčšej miere vylúčili takéto možné riziká, ktoré by zvrátili rokovanie konferencie, tak v Česku pripravujeme stretnutie štatutárov zborov, niekedy vo februári-marci, aby sme ešte z tých najrôznejších uhlov prebrali predložený definitívny návrh a vyjasnili si, čo bude treba vyjasniť. Tam ešte bude možné padať návrhy, ale komisia sa s nimi už zaoberať nebude, už budú prerokované len na konferencii.

Š. Evin: Treba ešte povedať, že Ústava sa predkladá v celku a hlasuje sa o nej ako o celku. Teda nie o jednotlivých paragrafoch. Konferencia je najvyšší ústavodarný orgán cirkvi a môže odhlasovať akékoľvek iné procedúry a zmeny. A podobne to bude aj s Poriadkom na Slovenskej zemskej konferencii. Tu len chcem povedať, že práca komisie na Poriadku nie je jednoduchá. Začali sme pracovať, keď Ústava mala znenie 2. 5. zapracovali sme to do Poriadku, ale dnes už má Ústava znenie 2. 6. A čo bude

V čom treba byť zajedno,
budíme jednotní
a kde je možná voľnosť,
budíme slobodní.

dobo riešiť, ja to nie som. Dokonca sa ani neobávam, že v budúcnosti by sa tieto základy nejakým spôsobom zachveli. Česká cirkev sa za posledných 15 rokov dosť razantne rozkročila, je názorovo hodne pestrá a priznávam, že boli časy, keď som sa obával, či ju to nezničí, možno som práve ja patrila medzi zástancov užšieho a prísnejšieho rámca. Dnes si to nemyslím. Naopak, myslím si, že je dobre, že sme takou širokou, vieroučne rozkročenou a vzájomne tolerantnou cirkvou. Bol by som veľmi nerád, keby nejaké zákonné normy sa pokúšali vtesnať cirkev do úzkoprsného kabáta a keby si ho daktó chcel obliecť, musel by sa podpísať pod nejaké „zásady“. Ako poznám našu cirkev, tie Zásady boli vždy prifarbené dosť vieroučne a mohli by nás veľmi limitovať. Takže, ak mám hovoriť ako provokatér, nemyslím si, že by mali vzniknúť dokumenty, ktoré by cirkev utiahli do príliš tesných hraníc.

D. Fajfr: Myslím si, že Cirkev bratská, aspoň v jej českej časti, sa vyznačuje pestrú paletou zbožností.

bratskej – nemusíte sa báť. To, čo sa deje je práve v prospech spoločnej existencie. V tom, v čom treba byť zajedno, budíme jednotní a kde je možná voľnosť, budíme slobodní. A myslím si, že takéto ponímanie cirkvi prospeje aj Božiemu duchu, ktorý nás zjednocuje.

Š. Evin: Domnievam sa, že to, že naša cirkev nemá veľmi striktnú a podrobnú vierouku podobnú katechizmu a že nemá veľmi utiahnuté zásady, nám dáva výhodu širšieho ekumenického záberu. Zmesť s k nám pomerne široké spektrum prejavov zbožnosti a podobne. No nevyjasnenosti a narastajúce odlišnosti v niektorých oblastiach nám však môžu v budúcnosti priniesť trampoty.

Obsahovú problematiku sme teda v skratke povedali. Sme približne pol roka pred Spoločnou konferenciou CB v Brne. Ako to prebehne všetko prakticky? Mám na mysli to, aby nevznikali rôzne šumy o smerovaní príprav, ako budú informovaní členovia a návštevníci

definitívne znenie, nevieme. Ale to uvádzam len ako perličku z našej práce. Aj my sa chceme vyhnúť tomu, aby prijatie tohto dokumentu znemožnilo alebo zabrzdlilo nejaké parciálne pozmeňovacie návrhy.

Ale nejaká diskusia by mala byť...

Š. Evin: Aj my pripravujeme niekedy na začiatok roka 2013 stretnutia na našich seniorátoch, kde sa aj o Ústave aj o Poriadku bude hovoriť. Na posledných stretnutiach so štatutármi zborov sa postup a stav prác na Poriadku – aj s tou ambíciou upraviť fungovanie ústredia – odsúhlasil s tým, že ho takto na konferencii podporia..

D. Fajfr: Ešte jedna vec prebehne na Spoločnej konferencii – návrh na oddelenie Poriadkov CB pre Českú a Slovenskú časť cirkvi, aby mohli postupovať samostatne. Fakt je, že na začiatku bolo neúrekom pripomienok, postupne sme ich zapracovali (mám na mysli Ústavu) a nepredpokladám, že by ešte prišiel nejaký návrh, ktorý by zásadne zmenil túto koncepciu.

I. Markuš: V podstate postupujeme podľa starého Poriadku. Zbor riadi staršovstvo a staršovstvo sa zodpovedá členskej schôdzi. Ak niektorý zbor bude požadovať podrobné informácie, tak to staršovstvo spraví na členskej schôdzi toľkokrát, koľkokrát bude treba. Ak si v zbore povedia, že plne dôverujú staršovstvu, tak to ani nemusia preberať na členskej schôdzi.

Š. Evin: Rozosielame materiály, ale pripomienok je dosť málo.

D. Fajfr: Žiaľ, stáva sa aj to, že staršovstvá tomu nekladú veľkú váhu, trochu akoby podriemkávali a pre-

berú sa tesne pred konferenciou alebo až na nej. No a potom sú trochu problémy.

D. Kvasnička: Ja si myslím, že sa podarí nejakú sa z tohto kolotoča vymotať, napriek tomu, že si myslím, že ide o veci, ktoré nás neživia a k životu nepomôžu.

A čo by pomohlo?

D. Kvasnička: Pomohlo by nám, keby sme oveľa pružnejšie reagovali na veci, ktoré sa dejú okolo nás. Ešte raz: Do ústavy by som sa ja nejakú zásadne nevnašal. Možno by som ju nechal prebehnúť nejakým právnikom, možno aj necirkevným, aby ju dostali do podoby, ktorá skutočne zodpovedá ústavnému formátu, pretože to, čo my nazývame ústavou je vlastne duchovný dokument.

Klasických niekoľko slov na záver:

D. Fajfr: Na Spoločnej konferencii CB budú predložené dva body, o ktorých bude treba rozhodnúť. Jedným z nich je spoločná Ústava Cirkvi bratskej a druhým je zásad-

né rozhodnutie, o tom, či sme pripravení existovať ďalej oddelene podľa vlastných národných či zemských cirkevných Poriadkov CB v ČR a CB v SR. Ak sa tieto dokumenty schvália, cirkev určite vykročí novým smerom, bude pružnejšia v reakciách a prinesie to, aspoň tomu verím, aj to, čo napríklad očakáva Daniel Kvasnička.

I. Markuš: Myslím si, že celý vývoj, vrátane spomínaného listu už nabral konštruktívny smer. Dobré je aj to, že Štefan Evin a Bohdan Roháček sa zúčastňujú na práci komisie pre Ústavu CB, takže je zabezpečené prepojenie na Slovensko a späť zo Slovenska aj okrem členov Rady CB SRV, ktorí v komisii pre ústavu pracujú.

Š. Evin: Rád by som povzbudil kolegov kazateľov a staršovstvá našich zborov, aby sa s každým dokumentom oboznamovali. A dôležité je aj to, aby členov vo svojich zboroch vhodnou formou informovali o týchto dokumentoch a procesoch. Keby sme boli samostatnými a nezávislými zbormi, toto by sme vôbec neriešili a nemalo by to pre nás žiadny význam. No naše zbory – spoločenstvá veriacich – sa dobrovoľne rozhodli, že budeme tvoriť zväzok zborov Cirkvi bratskej. A preto je potrebné premýšľať a diskutovať o tom, kto a čo tvorí tento zväzok, ako ho tvorí, čo to pre nás znamená a čo z toho vyplýva.

D. Kvasnička: Za seba môžem povedať, že budem hlasovať za to, aby nová Ústava CB bola prijatá a budem samozrejme hlasovať aj za to, aby sa pracovalo na samostatných Poriadkoch CB ČR a SR, čo určite pohne aspoň trochu život v cirkvi dopredu. ■

Z PODVEČERA DO ZBORU

Niekoľkokrát do roka pripravujeme slávnostné výtvarné bohoslužby. Prostredníctvom moderných symbolov dávame starej múdrosti evanjelií aktuálny výraz. Na Turíce sme prikryli oltárny stôl kobercom zo stebielok z čerstvo naklíčených semienok. Počas meditácie sa na kríž premietali procesy klíčenia a rastu. V závere sa konal rituál: Účastníci z misky na trávnom oltári mohli prijať zrnko pšenice ako znak oživujúceho ducha. Hlavnou myšlienkou Adventu bola kolektívna pamäť: Záznam – hlinené tabuľky, papyrasy, pergameny, knihy, až po súčasné CD nosiče. Symbolom Adventu boli koberce z cédečiek. Na plochu cédečiek sme premietali svetlo. Odrazené svetlo vytváralo na čelnej stene kostola fascinujúce vesmírne divadlo, predstavovalo symbol tajomnej súvislosti: Zapamätané príbehy osvetľujú našu súčasnosť. Prorocky predznamenávajú zmysel toho, čo ešte iba príde. Autorom Veľkonočnej inštalácie bol známy slovenský výtvarník Laco Čarný. Na kríž na čelnej stene inštaloval rozbité zrkadlo, previazané lanom v tvare kríža. V rozbitom zrkadle sa odrážali tváre a postavy účastníkov bohoslužby.

Pripravila: JANA CAMARA

VÝTVARNÉ BOHOSLUŽBY II

Svet je ako rozbité zrkadlo – vidíme iba úlomky. Sme odcudzení sami sebe – bojíme sa stretnúť so svojim ja. Unikáme do aktivity. Sme odcudzení jeden druhému – človek sa človeku stáva iba predmetom na použitie. Sme odcudzení civilizácii – je tu priepasť medzi rozumom a nádejou.

V našom spoločenstve chceme vytvárať priestor, ktorý človeku vracia odvahu stretnúť sa so sebou samým. Odvahu poznať svoj tieň a prijať sa v Bohu. Odvahu otvoriť sa jeden druhému. Z povrchu vecných vzťahov zostúpiť do hĺbky spoločnej existencie.

Chceme stavať mosty spájajúce svet skeptického rozumu so svetom nádeje. Mosty spájajúce svet vedy a filozofie so svetom teológie a mystiky. Mosty spájajúce svet zodpovednosti voči Bohu so svetom občianskej angažovanosti.

Chceme stavať mosty spájajúce svet umenia so svetom náboženstva, sakrálny priestor so svetom profánym. Niekoľkokrát ročne pripravujeme bohoslužby, v ktorých uplatňujeme prvky súčasného výtvarného umenia.

K cyklu kázni o blahoslavenstvách vznikli štyri videá, ktoré sa premietali po kázni počas meditácie. Spolu s hudbou vytvárali harmonický priestor na meditáciu. Videá vytvoril András Csefalvay, študent vysokej školy výtvarných umení. Svoju tvorbu popisuje takto:

„K téme Blahoslavení milosrdní som vytvoril animáciu o trnístom čiernom objekte ktorý sa postupne vyhladzuje, stáva priehľadným, až sa stratí v bielosti. Je to o odpúšťaní. Osobne si myslím, že odpúšťanie je najsilnejšou politickou mocou, ktorú, žiaľ, takmer vôbec nevidno v bežnom živote.“

Ku kázni Blahoslavení čistého srdca som pripravil prelet nad kaňonom, ktorý sa postupne mení na bielu čistinu.

K homílii Blahoslavení tí, ktorí tvoria pokoj som urobil video (obraz 1), v ktorom sa pomaly točí rozbité zrkadlo. Zrkadlo, postupne sa zjednocujúce, po spojení zrkadlí nebo a oblaky. Je to o trpezlivosti ako ceste k zázraku. Niektoré veci potrebujú čas, niektoré veľmi veľa času.

Ku kázni Blahoslavení prenasledovaní za spravodlivosť (obrazy 2, 3) som vytvoril točiace sa štvorsteny, do ktorého sú vrazené čierne trne, ktoré sa postupne menia na biele a rastú, rozrastajú sa na konáre veľkého stromu. Chcel som tým vyjadriť Kristovu obeť a silu premeny: obeť môže meniť skazu na rastúce výhonky.“

Ľudia z nášho spoločenstva majú a rozvíjajú rôzne dary. Je medzi nami niekoľko skvelých výtvarníkov, maliarov, grafikov. Najradšej sa vyjadrujú obrazom, a to, čo vytvárajú, chcú vytvárať pre tých, ktorých milujú a pre Toho, ktorý je ich Láskou. Získať od nich texty, nie obraz, je rovnako obtiažne, ako je pre nás, milovníkov krásnych textov maľovanie obrazov. A tak k téme výtvarné umenie na bohoslužbách sme získali pohľady, myšlienky, názory od tých, ktorí radi píšú.

Umenie ako cesta k pokore

Podvečerné bohoslužby na Cukrovej sú výnimočné aj samy osebe, bez rôznych ďalších výtvarných, či iných inštalácií a umeleckých produkcií, ale – ak sa dejú, určite ich privítam. Mne to preladenie z načúvania slova z Biblie, či zamýšľania sa nad kázňou, alebo prijatia modlitby, na vnímanie nejakého umeleckého zážitku príde prirodzené.

Keď som nad tým uvažovala, umenie inšpiruje, lieči, povzbudzuje k novému vnímaniu starých vecí či vzťahov, povznáša a je mostom k transcendentnu...

Zároveň však chápem aj názor tých (vypočula som si), ktorým vyhovuje (postačuje) príbeh, nazvime to „klasický“, to znamená s použitím Danielových Pastirčákových obrázkov, ktoré už považujem na bohoslužbách tiež za klasiku, vhodnej hudby, prípadne aj živšej. Myslím si, že ľudia majú na jednej strane radi niečo nové, ale na druhej, aj tá tradícia, čiže to, na čo sa môže človek spoľahnúť, pre nich veľa znamená.

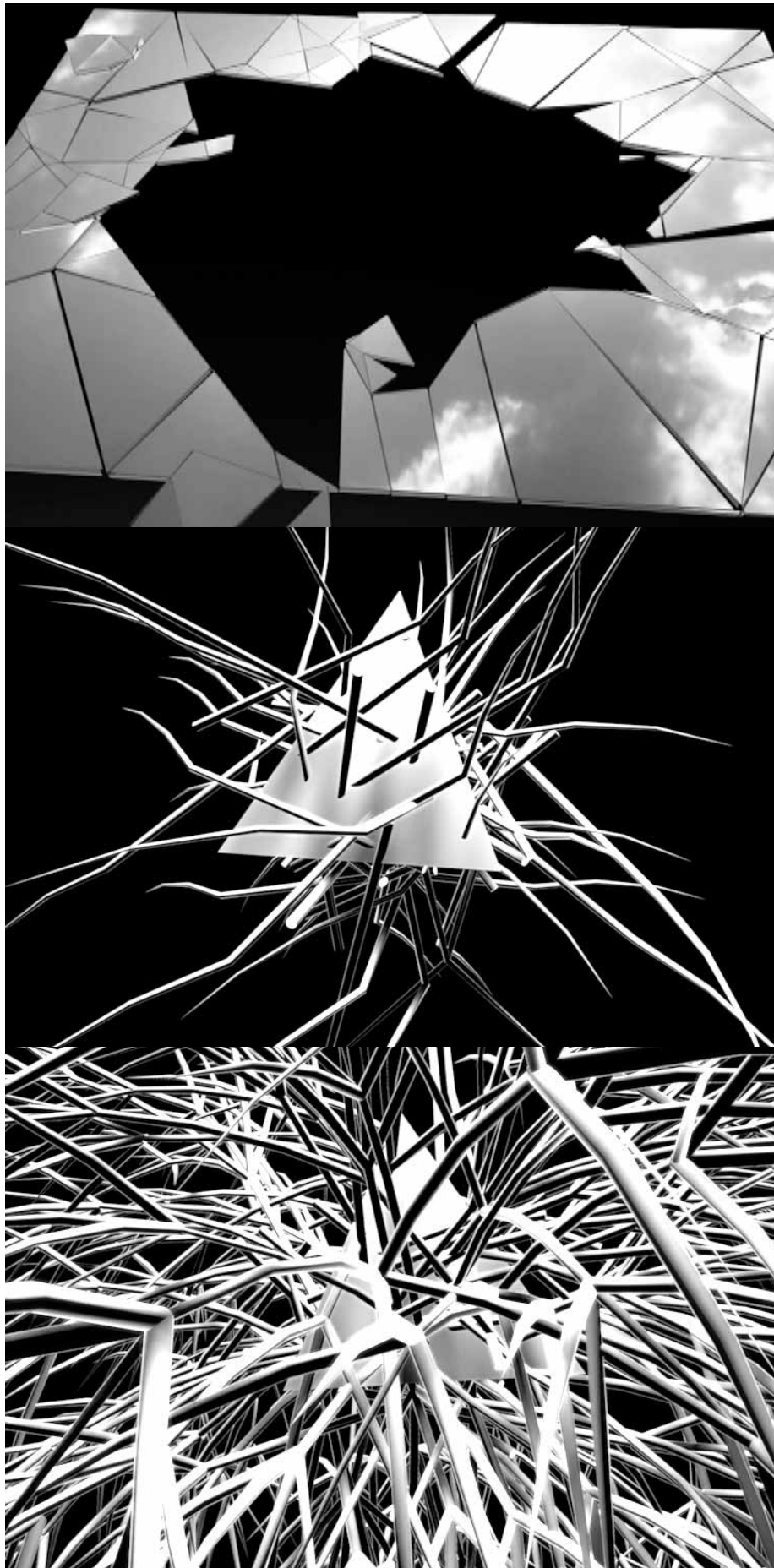
Kdesi hlboko v sebe stále túžime byť niekým, kto vzbudzuje úctu, a potom sa ženieme vpred s úmyslom byť veľkolepí, ale keď pri tom nemáme dostatok pokory, namiesto úcty, sa nám dostáva iba falošných uistení. Pokoru možno dosiahnuť (či prijať?) viacerými cestami; jednou, a to neobyčajnou, je nielen tvoriť, ale

aj prijímať umenie... Umenie pri-náša pokoru, tak tvorcom, ako aj „publiku“. V prvom prípade ide o súzvuk talentu s vlastnou osobnosťou umelca, v druhom prípade už ako diváci, či konzumenti umenia cítime úžas a pokoru zo samotnej tvorby, z diela, ktoré, ak je presiaknuté talentom, tento dojem nutne vyvolá.

Účinok umenia je najväčší, keď samotné dielo prežaruje náš vlastný obraz, alebo dokonca seba-obraz. Prijatí vlastnú „maličkosť“ oproti niečomu, čo je v tej chvíli oveľa silnejšie a úžasnejšie, však pri umení nemusí byť (a väčšinou ani nebýva) bolestné, iba citlivé, pretože cítime, ako sa nás to dotýka kdesi hlboko v duši, kam iné dotyky nedosiahnu. V konečnom dôsledku je však duša umením vždy oživená, lebo dokonca, aj keď niekedy pocit z dojmu zabolí, je to bolesť uzdravujúca, bolesť, ktorá nám hlási, že žijeme, cítime a nie sme len tvorcami úspechu, ale aj hlbokého prežívania a obdivu Božieho diela.

Soňa Tomašových

Výtvarné umenie je mojou odvekou láskou. Zdedila som to po rodičoch, utužila som to v priamych kontaktoch s výtvarníkmi od útleho detstva, dokonala svojimi vlastnými pokusmi uchopiť svet, myšlienku, vtip pomocou obrázku, sošky. Návštevy dobrých výstav sú pre mňa okamihmi sviatočnými. (Prvorodený syn bol so mnou na vernisáži výstavy Viery Kraicovej, keď mal päť týždňov. Šestonedelie tam, šestonedelie sem, všetko bolo jedno. Sprvu pokojne spal v bábätkovskej taške a na chvíľu, kým sa nerozkričal, sa stal stredobodom záujmu návštevníkov.) Od malinkata dodnes sú pre mňa chvíle, keď môžem byť „rukodielna“, chvíľami slávnostnými. Tajne dúfam, že sa dôchodkového veku dožijem v takom zdraví, že sa budem môcť tejto láske oddávať častejšie, ako si to môžem dovoliť dnes. Obrazy či sochy (takisto tanec, filmy, niekedy divadlo, hudba) vedia mať nado mnou moc, voviesť ma do minulosti, do (aj nepoznaných) sfér, kam by som sa inak preniesť nedokázala. Katarzia vyvolaná umením

je skvelá. Primárne však svet vnímam a reflektujem prostredníctvom slov. Keď počúvam slová, obrazy zvonku k nim nepotrebujem, stačia mi tie vnútorné, čo sa mi tvoria v obláčiku nad hlavou. Nasledujú jeden za druhým, sú so mnou kompatibilné, vyvíjajú sa mojím tempom, v mojich farbách, mojou cestou... Keď počúvam slová – napríklad tie na kázni v kostole – nepotrebujem k nim už nič iné. Moje mentálne vybavenie (či nedostatok) už nezvláda ďalšie vnemy, a tak je pravda taká, že ma tie obrazy (a niekedy dokonca i hudba) vlastne vyrušujú. Je mi to ľúto, lebo cítim, že som ukrátená o nejakú neznámu (no asi príjemnú) zmes vnemov, duševných aj duchovných zážitkov. Ale na druhej strane som úprimne vďačná za dar, ktorý mi umožňuje dať sa (niekedy až vrchovato) naplniť každou tou „vecou“ (slovo, obraz, tón) osobitne.

Zuzana Mojžišová

Kostol a cirkev majú byť podľa mňa miestom súčasného umenia a sú preto priestorom viac ako vhodným. Možno ešte vhodnejším ako galérie, keďže dnes letia kadejaké inštalčné experimenty a úsilie šokovať za každú cenu. V modernom umení, v jeho „mainstreame“ odobrenom kultúrnou politikou galérií, prevažuje náčrt, schéma, koncept namiesto diela a „idea“ sa v ňom častokrát rozchádza s „krásou“. Mnohí umelci sa nehrnú do toho, aby vytvorili niečo nové, čo by bolo súčasne pravdivé a krásne, pretože sa boja, že by ich obvinili z gýča. Je až komické, ako v modernej kultúre prevláda strach povedať niečo úprimne a vážne. Tejto úlohy sa potom zhostili tí, ktorí sú na to najmenej kvalifikovaní: a tak môžeme vidieť desentimentalizované, až cynické moderné umenie na jednej strane a naivný náboženský gýč na druhej strane. Máme tu proti sebe buď „ducha

Umenie prináša pokoru tvorcom, aj publiku.

Cirkev historicky takmer vždy a v každej epoche podporovala najkvalitnejšie moderné umenie. Taký roľník, ktorý prišiel do kostola, videl a počul v ňom umenie, ktoré nemal šancu počuť vo svojom „profánnom“ prostredí. V tomto zmysle bolo umenie nástrojom, ktoré mu ukazovalo a sprostredkovalo to, čo bolo „radikálne Iné“, čo bolo symbolom inakosti, nesmiernosti a neuchopiteľnosti Boha. Takéto umenie ponúklo človeku „bezprostredný zážitok iného“, „skúsenosť vznešeného a neznámeho“ a tie vydali za viac ako tie najkrajšie slová, najsofistikovanejšie myšlienkové koncepty a najvzletnejšie metafory. Stačí spomenúť barokové výtvarné umenie alebo sakrálnu hudbu. Nechápem, ako a kedy sa to presne stalo, ale od osvietenstva sa napríklad katolícke kostoly, až na výnimky, stali múzeami a „neogotický sloh“ bol už len pomníkom umeleckej a ideovej vyprázdnenosti Cirkvi, ktorá sa nedokázala vyrovnáť s modernitou. Tento sloh sa preferoval preto, lebo bol údajne „najcirkevnejší“. Moderné kostoly sú na tom oveľa lepšie, avšak uhniesdili sa v nich tradičné cirkevné piesne reproduktujúce atmosféru epochy, ktorá už dávno pominula (ešte, že sú tu taizé piesne). To sa týka aj sakrálnych predmetov (v prípade katolíckej cirkvi), ktoré už vyše storočia (ak nie viac) pokleslým a nasladlým spôsobom imitujú taliansky romantizmus 18. a 19. storočia. Vždy som mal pocit, že odmietanie obrazov v protestantizme je chybou, je to nepochopenie ľudskej duše, ktorá vníma a cíti v obrazoch. Historicky toto rozhodnutie viedlo k tomu, že protestantizmus sa presťahoval zo „srdca“ do „hlavy“. Aj preto je v ňom rozpornosť, ktorú je také ťažké prekonať. Obraz nemusí byť „idolom“, vždy si môže zachovať dostatok nejednoznačnosti a viacvýznamovosti, aby zostal „symbolom“.

bez krásy“ alebo „krásu bez ducha“. Tento konflikt posilňuje obe strany, pretože na seba hystericky reagujú („culturewars“). V konečnom dôsledku sa však stráca aj duch, aj krása.

Krása je predsa aj aspektom Božej existencie. Martin C. Putna kedysi povedal: „Gýč je rúhaním sa Duchu Svätému“. Ja si myslím, že tieto strany treba spojiť. Možno by sme mali rezignovať na falošnú skromnosť a prestať sa podozrievať z nejakých „elitárskych deviácií“, z „intelektualizmu“ alebo tvorby „umeleckého klubu“ v priestore bohoslužieb. Podľa mňa toto jednoducho funguje, navyše bohoslužby nie sú v tejto podobe umeleckým happeningom, ale ich súčasťou je všetko, čo by tam malo byť, vrátane civilnejších častí. Posilňujeme to, v čom sme výnimoční. Nerobíme nič nové, iba sa vraciame k „duchu“ (nie forme!) toho, čo kedysi výborne fungovalo a fungovalo to storočia. Naše experimenty sú vlastne návratom, nie?

Myslím si, že táto doba je výnimočná v príležitosti, ktorú ponúka: všetky jednostranné prístupy sa vyčerpali, vzniká jedinečná šanca na spojenie, syntézu. Hoci aj v malom. Každá generácia musí znova a znova vynachádzať nový jazyk a nové kultúrne formy, ak chce hovoriť o Bohu. Inak kultúrne formy prestanú plniť funkciu okien, cez ktoré žiari svetlo Ducha. Ľahko sa potom môže stať, že „vlak“, ktorý sa historicky posunul na svojej trati ďalej, už bude cez tie isté okná ukazovať „celkom inú krajinu“. Ak je kresťanstvo spoločenstvom pútnikov, tak každá doba, ktorou putujeme, si vyžaduje „trochu iný typ stanu“. Duchovný prístrešok treba neustále inovovať. Aký zmysel má stavať kamenný dom, keď v ňom nemôžeme bývať?

Alex Plencner

ZÁPISKY VOJENSKÉHO DUCHOVNÉHO

SPRÁVA O VÝCVIKU

Kpt. MARIAN BODOLLÓ

„Raduj sa mládenec vo svojej mladosti a nech sa teší tvoje srdce za tvojich mladých dní. Chod' po cestách, po ktorých ťa tiahne srdce a kam si žiadajú tvoje oči; no, vedz, že Boh ťa za to všetko privedie na súd. A odstráň mrzutosť zo svojho srdca, odvráť zlo od svojho tela, lebo mladosť i vek čiernych vlasov je márnosť.“ (Kaz 11, 9–11)

Týmito slovami začína kultový film *Čata*, v ktorom jedného z hlavných hrdinov stvárnil Charlie Sheen. Vo filme môžeme badať prerod chlapca v chlapa a vyrovnávanie sa s drsnosťou vojny. Nebolo to bez strát a bolestí, no bol tam naznačený postoj, ako sa postaviť zoči-voči problémom a krízam. Neutiecť, nedezertovať, stáť jeden pri druhom, a to aj vtedy, keď ide často o vlastný život.

Ideál

Koľko bolo natočených filmov s podobným scenárom, koľké z nich boli podľa skutočnej udalosti, koľké fiktívne. No jedno mali spoločné. Predstavovali chlapa stelesňujúceho jeden zo štyroch mužských archetypov – bojovníka. Pre neho je príznačné, že nosí v sebe jasnosť cieľa, absolútnu vernosť, odvahu, vytrvalosť a oddanosť veci. Nemá čas na jemné rozlišovanie, bavenie sa o pocitoch a v momente najväčšieho vyčerpania zdvojnásobí svoje úsilie. Blíži sa k akejsi dokonalosti a stáva sa stelesnením cností.

Prečo takýto zdĺhavý úvod? Z jednoduchého dôvodu. Bolo nesmiernym zážitkom počas výcviku do Afganistanu niekoľko takýchto jedincov stretnúť a pozorovať. Neboli vo všetkom absolútne perfektní, no vždy sa snažili robiť veci dôsledne v prospech celku. Hoci v povedomí našej spoločnosti prevláda mienka, že chalani tam idú len kvôli zárobku, oni vedia, že musia mať na očiach aj ostatných. Sám vojak tam nemá šancu na rozumné prežitie šiestich mesiacov.

Realita

Priblížme teraz samotný výcvik. Nie je o ničom inom, len o drile. Donekonečna opakovať hliadkovanie, stráženie, strelby, kontroly na stanoviskách. Celé tri týždne sústredeného výcviku. Bez najbližších, bez priameho kontaktu s civilizáciou. Jedine večer mobil,

pripadne, ak mali počítače, cez Skype s manželkami a priateľkami. A do toho prišli nočné strelby, nočné hliadkovanie, nočná kontrola na stanoviskách... A vydržali. Lebo chceli. Chceli ukázať všetkým, že sa na nich možno spoľahnúť. A počas absolútneho ticha, v noci o tretej, pri návšteve jednotlivých pracovísk, keď sa spánok strašne tlačí na viečka, prichádza duchovný: „Tak ako sa darí? Vládžete ešte? Už len tri hodiny, to vydržíte.“ Možno ten najlepší spôsob, ako s nimi nadviazať spojenie – nadviazať kontakt. A zrazu z tých silných a akoby hrubých chlapov sa stávajú celkom dobrí diskutéri aj o pol štvrté a zaujímajú sa o Boha, Jeho Syna, o farárov život, ako uveril, čo hovorí rodina na jeho odchod a či sa on sám nebojí. Klasické otázky, x-krát položené tu dostávajú úplne iný rozmer. O dva dni neskôr sa piati z nich zúčastňujú večerných služieb Božích. A po spovedi pristupujú k Večeri Pánovej. Chcú byť očistení, mať pokoj v srdci a prosia oň v modlitbe aj za svoje ženy a deti. To bola najčastejšia prosba, keď sa ich duchovný pýtal, za koho sa budú modliť: „Za našich doma.“

Výcvik skončil a personálne pohovory tiež. Vedia, ktorí pôjdu, ktorí sú náhradníci. Vybratých ešte čaká záverečný výcvik, vystrojenie a dovolenka s rodinou, ktorá bude tentoraz strašne rýchlo ubiehať. Ostávajúci je ľúto za partiou, s ktorou prežili to, čo sa inde prežiť nedá. Súdržnosť, oddanosť veci, jasnosť cieľa, vytrvalosť. „Možno v nasledujúcej rotácii pôjdete.“ „Ale, už nie s týmito, pán veliteľ.“

Krátky príbeh o mesiacoch výcviku do ISAF-u v Afganistane. A keby aj do ALTHEA-y v Bosne, alebo UNFICYP-u na Cypre. Aj pod tým najtvrdším pancierom chlapa sa nachádza vnímavé srdce, ktoré citlivo reaguje ako na hlas rodiny, tak v nejednom prípade aj na hlas Boží. Nech ich teda Jeho ruka sprevádza tam aj späť a nech sa vrátia bez ujmy na tele aj na duchu k tým, za ktorých sa modlili. ■

JA V TEBE, PANE JEŽIŠU, NAJVÄČŠÍ POKLAD MÁM

Táto pieseň nie je nová. Meno autora jej hudby je pre nás, žiaľ, doteraz neznáme, aj keď sa pokúšame hľadať o ňom informácie na rôznych webových stránkach a v spevníkoch. (Možno nám ho pomôže objaviť niekto z vás.) Vieme len, že ju zložil oveľa, oveľa skôr ako bol napísaný slovenský text – a ten má už viac ako 35 rokov.

V čase, keď som dostala jej notový záznam, bývali sme už s manželom na východe Slovenska, kde sme sa stali členmi bardejovského zboru. Moje priateľky Milica Kailingová a Milena Uhlíková si so mnou vymieňali listy, do ktorých veľakrát priložili rukou napísané piesne vhodné pre spevokol alebo pre mládež, aby som ich otextovala. Bola som vďačná za možnosť byť aspoň nepriamo súčasťou spevokolu, ktorý pre mňa a pre nás tak veľa znamenal.

Teraz niečo o tom, na čo som nescela pri práci na tvorbe textov zabudnúť:

Naši predchodcovia, ktorí tvorili piesne a pracovali na zostavení terajšieho *Krestanského spevníka*, sa riadili zásadou, že hudobná a slovná zložka duchovnej piesne musia tvoriť jednotu. Aj my sme prijali túto zásadu, podľa ktorej melódia piesne nemôže vyjadrovať niečo iné ako slová. Preto vždy, keď som dostala notový záznam budúcej piesne, opakovanne som si ho prehrávala, kým ma neoslovil tak, že som sa s ním stotožnila.

(Takýmto spôsobom vznikla okolo roku 1975 napríklad pieseň *Čože som, Pane môj*, uverejnená v Dialógu 1/2012. Do toho istého obdobia vzniku patrí aj pieseň, ktorú vám predkladáme dnes.)

Melódia a harmónia piesne sa mi spojili s vyjadrením toho, čo som práve prežívala. Bola to túžba poslúchať Pána Ježiša v každej chvíli a zároveň uvedomenie si, ako často robím niečo úplne iné. Spoznávala som a vyznávala nesúlad medzi tým, čo hovoria moje slová a čo v skutočnosti toľkokrát robím. Ako sa mi stáva vzácnejším niečo iné, ako ten, o ktorom hovorím, že je mojím najvzácnejším pokladom. Ako na jednej strane viem, že mojou jedinou nádejou je držať sa jeho pevnej ruky, ktorá ma bezpečne vedie do cieľa a na druhej strane ju často svojvoľne púšťam a sama si volím, ktorou cestou pôjdem. Preto musím prosieť: „Ach, uč ma srdcom pravdivým svojím ťa Pánom zvať, nad všetko teba milovať, tebe sa poddávať...“

Nedokážem spočítať, koľkokrát som si už sama pre seba spievala túto pieseň – modlitbu. Stáva sa to vždy pri novom uvedení si svojich zlyhaní.

Pieseň uviedol do života Spevokol mladých v Bratislave koncom sedemdesiatych rokov minulého storočia pod vedením mladého dirigenta Ewalda Danela, ktorý prišiel do Bratislavy pokračovať v štúdiu hudby. Pôvodne bola zapísaná v tónine a-mol, čo je na dnešné pomery veľmi vysoká poloha.

Pre potreby spevníka sme uprednostnili nižšiu polohu v e-mol, ktorá je pre spoločný spev, aj pre organistov a sprevádzajúcich hudobníkov vhodnejšia. Pieseň uvádzame v zborovej sadzbe, v prípade, že ju chcete spievať v spevokole, odporúčame udať si tóninu g-mol. V tejto polohe bude uvedená aj v databáze piesní na adrese www.databaza.cbba.sk.

Za SPS Jana Nagajová

Ja v tebe, Pane Ježišu

Jana Nagajová

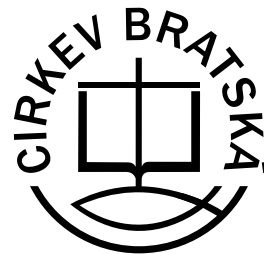
anonym

1. Ja v te - be, Pa - ne Je - ži - šu, naj - väč - ší po - klad mám, no
 2. Ja viem, že ty ma mu - síš viesť, ná - dej len v te - be mám, no
 3. Ach, uč ma srd - com prav - di - vým svo - jím ťa Pá - nom zvať, nad

k túž - bam ze - me toľ - ko - krát v srdci sa pri - klá - ňam.
 čas - to púš - ťam tvo - ju dlaň, ces - tu si vo - lím sám.
 všet - ko te - ba mi - lo - vať, te - be sa pod - dá - vať.

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

NOVEMBER 2012

Spoločné modlitby na základe 127. žalmu viedol Ivan Markuš.

Rada vyhodnotila stretnutia predsedov a podpredsedov staršovstiev o spoločných záujmoch a budúcnosti Cirkvi bratskej v nadchádzajúcich 3 rokoch. RCB ich považuje za užitočné pre otvorený dialóg o dôležitých otázkach, pred ktorými stojíme.

Rada rokovala so správcom bratislavského zboru, kazateľom vznikajúceho zboru, zástupcom staršovstva materského zboru a prípravného tímu nového zboru o konkrétnych podmienkach a termínoch na založenie samostatného bratislavského zboru z podvečerných bohoslužieb.

Rada viedla dialóg so zástupcami redakčnej rady časopisu Dialóg. Vyjadrila svoju vďačnosť za ich prácu a oceňuje profesionálny prístup redakčnej rady. Berie na vedomie najväčší problém redakčnej rady – nedostatok tém a prispievateľov. Viacerí kazatelia neprijali časopis za svoj, čo sa môže odrážať na odberoch v zboroch. Rada sa s týmto problémom bude zaoberať a v rámci svojich možností sa pokúsi prispieť tento problém riešiť.

Rada prerokovala materiál k personalistike, ktorý bol prezentovaný na stretnutiach seniorátov a rozoslaný zborom. Pracovné zmluvy, uzatvorené na dobu určitú do konca roka 2012, sa na základe predbežnej informácie z Ministerstva kultúry o predpoklade financovania roku 2013 predĺžia o rok.

Rada sa oboznámila s hospodárením za prvých 10 mesiacov roka. Predseda finančného odboru vyzve zbory, ktoré sú v meškani, aby splnili svoje záväzky.

Rada rokovala o pokračovaní administrovania Zboru Stará Turá a o ďalších krokoch rozhodne v decembri.

Rada prerokovala správu o konferencii mládeže v Spišskej Novej Vsi, ktorú predložila tajomníčka pre dorast a mládež. Vyjadruje jej aj všetkým organizátorom poďakovanie za obetavú prácu.

Rada poverila kazateľa Martina Jurču, aby vykonal voľbu správcu zboru CB V Spišskej Novej Vsi v nedeľu 8. 12. 2012.

Rada vzala na vedomie informáciu o legislatívnej situácii v n. o. Betánia Kalinovo a schválila ďalší postup.

Rada vzala na vedomie zápisnicu zriaďovateľov Betánia Bratislava n. o. zo dňa 30. 10. 2012. Dozorná rada bola menovaná v zložení: Ing. Jakub Kintler, Mgr. Marcel Markuš, MUDr. Zuzana Balážová.

Rada súhlasí s udelením kanonickej misie pre vyučovanie náboženstva podľa žiadosti riaditeľov škôl CZŠ Narnia a Bilingválneho gymnázia C. S. Lewisa pre Jána Makoša a Miroslava Mišinca.

Rada poverila tajomníka prezentovaním postoja Rady k otázke zriaďovateľstva cirkevných škôl na rokovaní so staršovstvom bratislavského zboru.

Rada prerokovala žiadosť Správnej rady základnej školy Narnia a súhlasí s jej realizáciou aj s potrebnými vyvolanými zmenami v zriaďovacích listinách a štatúte CZŠ Narnia, tak ako boli predložené. Poverila tajomníka rokovaním o podmienkach založenia poľnohospodárstva v Pezinku.

Zapísal: Ján Henžel

STANICA CIRKVI BRATSKEJ V DOLNOM KUBÍNE HĽADÁ

do uvoľneného bytu, ktorý je súčasťou modlitebne, rodinu,
ktorá by bola ochotná prísť medzi nás,
byť súčasťou nášho obecnstva, starať sa
o údržbu domu a podieľať sa na duchovnom živote zboru.

KTO HÁDŽE KOCKY?

ŠTEFAN MARKUŠ

Pred časom ma prekvapil teológ Cirkvi bratskej. Či by som mu mohol vysvetliť princíp merania polčasu rozpadu rádioaktívnych prvkov (sic!). Polčas rozpadu? Také niečo existuje a má význam pri určovaní veku hornín a archeologických artefaktov. Musel som si prelistovať učebnicu, z ktorej som sa kedysi učil na skúšku. Zopakovať si základné fyzikálne zákony nikdy neškodí. Treba vedieť v akom svete žijeme. Pri formulovaní zrozumiteľnej odpovede na fenomén rádioaktívneho rozpadu látok som si nanovo uvedomil biele miesta, ktoré pre vedu, aj po rokoch bádania, sú záhadou. Skúsme spolu uvažovať.

V úlomku uránovej rudy o veľkosti hrachu sa každú sekundu svojvoľne rozpadne tisíc atómov. Urán sa mení na iný prvok za súčasného vyžarovania zdraviu škodlivej energie. Množstvo rozpadnutých atómov je však nezrovnateľne malé v porovnaní so zostávajúcou hmotou. Hrášok z uránu obsahuje asi stokrát miliónkrát miliónkrát milión (10^{20}) atómov. Polovica z nich sa rozpadne za tisíc miliónov rokov. Sú to veľmi veľké čísla. Ktorý atóm sa však rozpadne v ďalšej sekunde? To je zaujímavá otázka! Fyzici nevedia a dokonca tvrdia, že šanca poznať to ani neexistuje. Rozpad nasledujúceho atómu sa riadi zákonitosťami náhody. Hmotný svet má jednoducho také vlastnosti.

Genius minulého storočia, Albert Einstein bol nešťastný z náhodných javov v prírode. Neistoty pri poznávaní vlastností mikrosвета ho priviedli k výroku: „Boh neháďže kocky!“ Je zaujímavé, že do svojej vedeckej práce „zatiahol“ otázku Boha. Vie vari Pán Boh, ktorý atóm uránu sa v ďalšiu sekundu rozpadne?

Ak vedec počíta pri svojej práci s asistenciou Stvoriteľa, prečo ľudia s inými zamestnaniami by nemali s Bohom podobne rátať?

V novinách sme si nedávno prečítali zaujímavú správu: „Z konzumácie potravín sa stáva ruská ruleta.“ A ruská ruleta je ako hodenie kockou, lebo smrteľný výstrel z pištole s jedným nábojom v zásobníku je vecou čistej náhody. Dospeli sme už do štádia, keď s istotou už nevieme, kedy a ktorý potravinový výrobok bude pančovaný alebo dokonca vražedný? Dioxíny, E.coli, metanol a naposledy falošná

sviečková. Hrajú už aj výrobcovia potravín so spotrebiteľmi kocky? Posledné skúsenosti naznačujú, že čoraz viac sme vystavení náhodným procesom. Žijeme vo svete neurčitosti.

Biblia nám nechcenú náhodu príkladne vysvetľuje skúsenosťou izraelského vojvodu Gideóna (Sdc 6, 33n). Dopytoval sa Boha, či vyhrá vojnu. Dvakrát vyložil vlne- né rúno. Prvýkrát žiadal, aby rúno bolo do rána vlhké. Bolo. Druhýkrát žiadal opak a rúno vskutku zostalo suché. Gideón pokusom vylúčil možnosť náhody. Problém náhody sa teda dotýka vedcov aj kresťanov.

Je pozoruhodné, že Pán Ježiš nás predchádza aj v otázkach náhody. Nepraktizoval pravdepodobnostné hry. Vhodným príbehom je výber miestnosti pre usporiadanie veľkonočnej paschálnej večere. Poslal dvoch učeníkov do mesta s poverením: „*Choďte do mesta. Tam vás stretne človek, ktorý bude niesť krčah vody. Choďte za ním... on vám ukáže na poschodí zariadenú a pripravenú priestrannú sieň*“ (Mk 14, 13–15). Ježiš vylúčil šancu stretnúť v danom mieste a čase viacerých nosičov vody. Jeho učeníci sa prekvapujúco pri voľbe náhradného apoštola vrátili k praxi žrebovania. Do klobúka vložili dve mená – Justus a Matej (Sk 1, 23). Verili, že ľudský náhodný výber bude Božou voľbou. Bol? Boh Biblie neháďže kocky. Koná deterministický, nie mnohoznačný. Človeka však vystavil realite náhody a neistotám. Prečo? Nuž preto, aby život bol výzvou. Dokázať vylúčiť z nášho života náhodné udalosti je umením. Gideón to dokázal. ■

DIALOG

MLADÝCH

11/2012, V. ročník

EDITORIAL

Pred 22 rokmi si naši rodičia vystrngali zmenu režimu. Môj profesor tvrdí, že boli len bábkami, ktoré posúvali iní... „Ako to bolo“ sa dozvieme ťažko. Isté je, že zmena nastala, aj keď pre nás mladých, je to len jedna z posledných kapitol dejepisu.

Sme možno dojčatá a deti minulého režimu, náš život sa však už odohráva v novom. Všade sa hovorí o demokracii, ale sotva ju vidieť. Žijeme vo svete, proti ktorému bojoval Marx a ďalší „zlí komunisti“, v akejsi karikatúre liberálnej demokracie – žijeme v kapitalizme. Čakať, že po prevrate už bude „dobré“ bolo naivné a vôbec, my tu nie sme preto, aby sme žili dobrý život! Máme iné, dôležitejšie poslanie, ako sa naháňať za vysokým platom, rýchlym autom, skvelým bytom... Naše miesto je teraz tu, vo svete, ale nie vo svete pre seba. „Vy ste soľ zeme... Vy ste svetlo sveta“ (Mt 5, 13–16). Naše miesto je vo svete, vo svete pre Boha. Ale máme byť aktívni aj politicky?

Zvykli sme si viesť nezmyselné debaty o tom, čo by bolo dobré zmeniť a nadávať na politikov presvedčení, že my nič nezmôžeme. Oproti minulosti nie sme za naše názory postavení mimo zákon, ale ani vypočutí... Ale, je pocit mladého kresťana „ja predsa nič nezmôžem“ len výhovorkou alebo faktom? Máme stiahnuť chvost a nechať túto sféru iným, alebo aj tam je naše miesto? Má do toho čo povedať Biblia, a nájde sa niekto, kto sa pokúsi bojovať?

Možno sa nám treba prebudiť, v snoch sa predsa myslieť nedá, a začať pozeráť ďalej ako len na špičku vlastného nosa...

Juraj Sabol

redakčná rada:

Eva Myjavcová (predsedníčka)
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

redakcia:

Jana Lesňáková (Cabadajová)
Šimon Evin
Nad'a Klauďiny
Juraj Sabol

grafické spracovanie: **Nad'a Klauďiny**

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

dialogmladych@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mediasvatava.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

MLADÍ A BEZMOCNÍ?

Predpokladám, že tvorcovia témy pod pojmom „aktivizácia“ majú na mysli predovšetkým činnosť dobrovoľnú, teda nevyplývajúcu z nutnosti fyzického prežitia a zároveň prospešnú pre aspoň jedného ďalšieho človeka. Ak je to takto, potom budem tvrdiť, že aktivizovať sa majú všetky vekové generácie (s pochopiteľnou výnimkou príliš malých a príliš fyzicky, psychicky a mentálne slabých).

Otázka teda nestojí „či“, ale „ako“ a „kde“ sa majú mladí ľudia aktivizovať. Myslím si, že pre tieto dve otázky existujú zásady, ktoré som si ja osobne sformuloval nasledovne:

1. Prijatť samého seba (byť si vedomý svojich schopností, ale aj obmedzení) a použiť svoj talent čo najosožnejšie.

2. Nebáť sa snívať veľké sny, ale k ich realizácii postupovať malými krokmi. Prijatť skutočnosť, že aj „malá“ služba má veľký význam.

3. Nepodliehať omylu, že aktivizácia môže prebiehať iba v organizovaných štruktúrach a mimo pracovného prostredia.

4. Nerobiť aktivity len preto, že „sa to má“ – pod tlakom štruktúry a okolia.

5. Pociťovať utrpenie pri uskutočňovaní aktivít neznamená, že som dobrý kresťan.

Pri prvej zásade je dôležité podotknúť, že podstatnú rolu v procese hľadania sa a taktiež už počas samotnej aktivizácie, by mal zohrávať nejaký starší, skúsenejší človek – mentor. Mentor je človek, ktorý môže mladej nezorientovanej

a rozorvanej duši dodať správny smer, pokoj a najmä môže pomôcť odhaliť moje silné a slabé stránky. V útlejšom veku bol mojím prirodzeným mentorom otec, aj keď to bolo možno z oboch strán málo uvedomelé. Neskôr sa mojimi mentormi stali ľudia, ktorí to konali vedome, čím mi pomohli lepšie odhaliť seba samého, ale predovšetkým ma povzbudzovali na ceste hľadania životného poslania. Je nesmierne dôležité, aby „aktivista“ objavil v sebe dostatok sebareflexie a konal to, na čo naozaj má osobnostné predpoklady. Inak hrozí, že sa dostane do krča a stáva sa neznesiteľným bremenom pre seba samého i okolie.

Keď som sa v roku 2007 vrátil zo študijného pobytu v USA späť do Bratislavy, bol som preniknutý americkým

étosom veľkých snov. Aj som mal chvíľu pocit, že som súčasťou jedného, keď som 2 roky spolupracoval na príprave časopisu a diskusií pre úzke intelektuálne kruhy na Slovensku. Po čase sa však moja práca stala rutinnou a ja som stále sníval veľký sen – založiť inštitút pre výskum vzťahov medzi náboženstvom (cirkvami) a kultúrou. Nevedel som však vôbec ako. Niekedy v tom

čase ma oslovil dnešný kazateľ v bratislavskom zbore CB Josef Sýkora, či by som sa nepridal k tímu, ktorý tvorí tzv. mládežnícke stretnutia s tým, že by som mal hľadať spôsoby, ako otvoriť stretnutia mládeže pre ľudí zvonku. Moje nastavenie na „veľký“ projekt zrazu uzemnila „provinčná“ ponuka: „Pod'robiť niečo spojené s lokálnym zborom Cirkvi bratskej vo vzťahu k okolitej spoločnosti.“ Ja som toto pozvanie prijal a výsledkom je, že už štvrtý rok s tímom podobne naladených ľudí organizujeme v spriatelenej čajovni na mesačnej báze diskusné večery NABOSO na rôzne témy so zaujímavými osobnosťami. Cieľom je, aby sme vytvorili mestskú platformu, kde sa mladí ľudia môžu zastaviť, aby trochu hlbšie rozmýšľali nad svojím životom a spoločnosťou. Nevyhýbame sa duchovným témam, ale snažíme sa

o to, aby sa používal jazyk prístupný čo najširšej verejnosti. Táto skúsenosť ma naučila, že k uskutočňovaniu veľkých snov sa kráča väčšinou menšími krokmi. Nikdy preto nemôžeme podceňovať aktivitu, ktorú práve konáme, ak slúžime druhým ľuďom a rastie náš vnútorný človek. V tomto zmysle som presvedčený, že rovnako dôležitá aktivita, ako schopnosť viesť rozhovor s hosťom, je aj zapájanie ozvučovacej techniky, príprava občerstvenia, prípadne vítanie

hostí. Tímová spolupráca nesmierne obohatila (a stále obohacuje) každého z nás.

V istom období svojho života som si myslel, že aktivizovanie má zmysel iba v organizovaných štruktúrach – predovšetkým cirkvách a občianskych združeniach. Bol to hlboký omyl. Štrukturované platformy sú možno lepším

nástrojom na dosahovanie systémovej sociálnej zmeny, ale obrovský dopad môže mať aktivita na úplne neformálnej mikroúrovni – pri rozvíjaní vzťahov v prirodzených prostrediach škôl a zamestnaní.

Najmä v cirkvách existuje nebezpečenstvo, že sa aktivizujeme a slúžime preto, lebo sa to tak má. Ak však berieme vážne, že „*všetko, čo nie je z viery, je hriech*“ (Rim 14, 23), potom sa musíme viacej spytovať samých seba, či skutočne veríme projektom, na ktorých sa v cirkvách podieľame. Koľko z toho je zvnútornená túžba slúžiť a koľko zotrvačnosť alebo tlak okolia. Občas sme náchylní podliehať aj podľa mňa falošnej predstave o roli utrpenia v kresťanstve. Keď si idem pretrpieť pobyt medzi Rómami, tak to neznamená, že sa správam ako Kristus. Pri aktivizovaní a službe musíme byť, naopak, ako jablko plné zrelých jablák – tešiť sa na to, kedy si z nás hladní konečne niečo odtrhnú.

Igor André

tieto články, ako aj mnohé iné, nájdete na
dialog-mladych.blogspot.com

ako žiť tam, kde nie som doma?

Pavol v liste Filipanom hovorí, že „*naša vlast je v nebesiach, odkiaľ očakávame aj Spasiteľa, Pána Ježiša Krista*“ (Flp 3, 20). To však v zápätí znamená, že miesto, v ktorom sa v súčasnej dobe nachádzame, nie je naším domovom, ale niečím iným. Nie sme zo sveta, ale sme vo svete (Jn 17, 15–16). Dôležitá otázka pre každého kresťana je: Ako sa mám správať vo svete, ktorý nie je mojim domovom?

Podobnú otázku si kladli aj Izraeliti, ktorí boli zajatí a odvlečení do vyhnanstva v Babylone. Niektorí si mysleli, že ich úlohou je čo najviac sa vzdialiť a oddeliť od pohanskej kultúry a nemať s ňou nič dočinenia. Boh však takéto reči nazval ľživým prorokstvom a vraví, že to nie sú

jeho slová (Jer 29, 9). Boh hovorí o pravom opaku:

„*Toto hovorí Hospodin zástupcov, Boh Izraela, všetkým odvlečeným, ktorých som poslal do zajatia z Jeruzalema do Babylonu: Stavajte domy a bývajte v nich, vysádzajte záhrady a jedzte ich plody. Berte si ženy a plodte synov a dcéry, žňte svojich synov a vydávajte svoje dcéry, aby plodili synov a dcéry, aby sa tam rozmnožili a neumenšovali sa. Usilujte sa o blaho mesta, kam som vás poslal do zajatia, modlite sa za ň a Hospodinovi, pretože od jeho blaha závisí aj vaše blaho.*“ (Jer 29, 4–7)

V týchto veršoch nachádzame pomoc a dozvedáme sa, aká je úloha kresťana

v spoločnosti. Pán Ježiš nás neponechal na tomto svete preto, aby sme sa od neho vzdalovali, ale aby sme boli v ňom! Úlohou Božieho ľudu je prinášať Božiu pravdu a milosť do každého prostredia, v ktorom chýba. A toto nemožno dosiahnuť, pokiaľ sa Boží ľud z pohanského prostredia vzdaluje.

Boh hovorí Izraelčanom v Babylone (a svojim Duchom i kresťanom na Slovensku), ktorí sú v „cudzej krajine“, ktorí „nie sú doma“, aby stavali domy a aby sa o ne dobre starali, aby si zakladali rodiny a aby sa usilovali o blaho tejto pohanskej krajiny. Boh ich tam poslal z nejakého dôvodu. Pre Izrael to bol predovšetkým trest za neveru voči Bohu. Pre Cirkev to je predovšetkým misia.

Jednou z úloh kresťanov je pretvárať tento svet – šíriť Božie kráľovstvo a Kristovo panstvo po celej zemi. Pre väčšinu Slovákov je táto úloha sústredená najmä na Slovensko. Boh chce požehnať Slovensko, ale chce si na to použiť svoj svätý ľud – kresťanov! Skrze nich chce pôsobiť, skrze nich chce meniť, skrze nich chce zachraňovať. Ale ako toto všetko bude Boh robiť, ak sa ukryjeme do svojich zborov?

Sme povolaní k tomu, aby sme vyšli von, usilovali sa o blaho Slovenskej republiky a boli tak Božími nástrojmi milosti a premeny. Majú sa preto kresťania zapájať do „svetských“ záleži-

tostí, ako sú voľby, aktivity v spoločnosti, diskusie, či dokonca aj protesty? Rozhodne! Ved' práve preto nás tu Ježiš ponechal, aby sme tento svet menili a nie iba pozorovali.

Do čoho všetkého má byť však kresťan zapojený? Do všetkého, pretože jeho úlohou je snažiť sa o blaho mesta, do ktorého ho Boh poslal (Jer 29, 7) a každé jedno rozhodnutie má potenciál byť požehnaním, ale i prekliatím. Práve to je to miesto a chvíľa, keď má kresťan otvoriť ústa a prehovoriť.

Marek Tomašovič

BLOGervin

kráľ alebo Kráľ?

Ján 6, 15: „Keď Ježiš spoznal, že chcú prísť a zmocniť sa ho, aby ho urobili kráľom, odišiel znova na vrch, aby bol celkom sám.“

Ježiš odmietol, aby ho urobili svojím kráľom, lebo chcel, aby bol tvojím.

Ján zaznamenáva, že prítomných mužov, ktorí počúvali Ježišove kázania bolo 5000. Pridajme si k tomu ich manželky a deti a hneď máme vyššie číslo. Pokojne ich mohlo byť aj 20 000 nasýtených piatimi chlebmi a dvoma rybami.

Je toto normálne? Nie je toto revolúcia? Lacný, vlastne zadarmo, chlieb! Stačí prísť na Ježišove kázne! Aké veľké zhromaždenia mohli vzniknúť? Aké megazbory by sme mali? Samozrejme, ide o chlieb. Keby sme to premenili na sociálne hodnoty, presne tak isto by mohol dať dôchodky, vysoké platy (aj bez reálnej práce), uzdraviť by všetkých ľudí, takže nemocnice by riešili iba úrazy... Keď bol Ježiš na začiatku služby s diablom na púšti, diabol mu ponúkol „všetky kráľovstvá sveta... všetku moc, slávu“. Lk 4, 5–6.

Myslím si, že Ježiš by bol dobrým sociálnym kráľom vo svojej dobe. Avšak nie preto prišiel. Pomohol by svojmu okoliu, ale On prišiel pomôcť

celému svetu. Poslúžil by vo svojej dobe, ale Ježiš prišiel poslúžiť aj v 21. storočí. Bol by dobrý človek, ale zlý a neposlušný Boží syn. Zápas by nebol vyhral Pán Boh, ale Satan.

Vnímaš tú absurditu? Je to preto, lebo sa odchyľuje o toho, aký príbeh Ježiša poznáme my. Ako to je však s príbehom tvojím, dnes? Doba sa zmenila, ľudia nie. Politika je podstatná súčasť života človeka a spoločnosti. Je však potrebné rozlišovať jednu zásadnú vec: Kráľ kráľov a Pán pánov je len jeden.

Žiješ vo svojom okolí so svojím večným Kráľom, Ježišom, alebo sociálnym kráľom, dočasným? Žiješ vo svojom okolí a dôveruješ Záchrancovi, ktorý zachraňuje duše a celých ľudí pre celú večnosť? Alebo dôveruješ kráľom, ktorí majú iba chlebičky pre ľudí? Prinášaš ľuďom večného Kráľa, alebo kráľa iba pre dnešok?

E.

<http://ranajkysjezisom.blogspot.com>

Kim Antoinette Vanterpool: Očie náš, Amerika, Barbados, 1980

Myšlienka mojej kresby čerpá z veršov, ktoré hovoria o vykúpení: Neuved' nás do pokušenia, ale zbav nás od zlého.

Tieto riadky modlitby mi hovoria, že človek je vydaný zlu a že spasíť ho môže len ruka Božia.